

163

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ROLNICTWA I ROZWOJU WSI¹⁾

z dnia 22 stycznia 2003 r.

w sprawie postępowania przy zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt

Na podstawie art. 21 ustawy z dnia 24 kwietnia 1997 r. o zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, badaniu zwierząt rzeźnych i mięsa oraz o Inspekcji Weterynaryjnej (Dz. U. z 1999 r. Nr 66, poz. 752, z 2001 r. Nr 29, poz. 320, Nr 123, poz. 1350 i Nr 129, poz. 1438 oraz z 2002 r. Nr 112, poz. 976) zarządza się, co następuje:

Rozdział 1

Przepisy ogólne

§ 1. Rozporządzenie określa:

- 1) sposoby postępowania przy zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, których wykaz stanowi załącznik nr 1 do ustawy z dnia 24 kwietnia 1997 r. o zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, badaniu zwierząt rzeźnych i mięsa oraz o Inspekcji Weterynaryjnej, zwanej dalej „ustawą”;
- 2) procedury stwierdzania i wygaszania ognisk chorób zakaźnych zwierząt, o których mowa w pkt 1, oraz sposób prowadzenia dokumentacji w tym zakresie;
- 3) procedurę uznawania obszaru kraju lub jego części za wolne od chorób zakaźnych zwierząt, o których mowa w pkt 1.

§ 2. Użyte w rozporządzeniu określenia oznaczają:

- 1) „dochodzenie epizootyczne” — czynności mające na celu wykrycie źródła zakażenia, określenie czasu trwania choroby oraz stwierdzenie wszelkich okoliczności wskazujących na możliwość jej rozprzestrzenienia na inne zwierzęta, do innych gospodarstw lub do innych miejscowości;
- 2) „zwierzę wrażliwe” — zwierzę, które może chorować na daną chorobę zakaźną lub też być jej bezobjawowym nosicielem, lub co do którego istnieje prawdopodobieństwo jego udziału w epizootii choroby jako nosiciela lub rezerwuaru zarazków;
- 3) „zwierzę podatne” — zwierzę wrażliwe, które nie jest szczepione, albo zwierzę, które było szczepione, ale minął okres odporności i po zetknięciu się z czynnikiem zakaźnym może zachorować;
- 4) „zwierzę podejrzane o chorobę” — zwierzę wrażliwe, u którego objawy kliniczne lub niektóre zmia-

ny pośmiertne wskazują na chorobę zakaźną, ale brak ostatecznego potwierdzenia laboratoryjnego danej choroby;

- 5) „ognisko choroby zakaźnej” — gospodarstwo albo obszar, gdzie przebywają lub przebywały zwierzęta, u których powiatowy lekarz weterynarii stwierdził chorobę zakaźną;
- 6) „ognisko pierwotne” — ognisko choroby niemające epizootycznego związku z wcześniej stwierdzonym ogniskiem w tym samym regionie albo ognisko choroby po raz pierwszy stwierdzonej w tym regionie;
- 7) „ognisko wtórne” — ognisko związane epizootycznie z ogniskiem pierwotnym stwierdzonym w kraju lub jego części (regionie).

§ 3. 1. Powiatowy lekarz weterynarii, po otrzymaniu zawiadomienia o podejrzeniu wystąpienia choroby zakaźnej zwierząt, podejmuje niezwłocznie czynności mające na celu wykrycie lub wykluczenie choroby.

2. Czynności, o których mowa w ust. 1, obejmują:

- 1) badanie kliniczne zwierząt, a w razie potrzeby sekcję zwłok zwierzęcych lub badanie poubojowe;
- 2) dochodzenie epizootyczne.

3. W przypadkach gdy konieczne jest wykonanie testów diagnostycznych albo laboratoryjnych badań rozpoznawczych, powiatowy lekarz weterynarii wykonuje odpowiedni test diagnostyczny albo pobiera próbki materiału biologicznego, zabezpiecza je, znakuje i przesyła do uprawnionego laboratorium.

4. Rodzaje materiału biologicznego oraz sposób pobierania próbek do laboratoryjnych badań rozpoznawczych dla poszczególnych chorób zakaźnych zwierząt określa załącznik nr 1 do rozporządzenia.

§ 4. 1. Na podstawie przeprowadzonych badań oraz dochodzenia epizootycznego, o których mowa w § 3 ust. 2 i 3, powiatowy lekarz weterynarii stwierdza ognisko choroby zakaźnej zwierząt lub podejrzenie jej wystąpienia albo wyklucza chorobę.

2. W przypadku stwierdzenia ogniska choroby zakaźnej zwierząt powiatowy lekarz weterynarii w miarę potrzeby może dokonywać oceny aktualnej sytuacji w tym ognisku.

§ 5. O stwierdzeniu lub podejrzeniu pierwszego ogniska choroby zakaźnej zwierząt na obszarze danego powiatu powiatowy lekarz weterynarii niezwłocznie powiadamia powiatowych lekarzy weterynarii sąsied-

¹⁾ Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi kieruje działem administracji rządowej — rolnictwo, na podstawie § 1 ust. 2 pkt 1 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 29 marca 2002 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi (Dz. U. Nr 32, poz. 305).

nich powiatów, a następnie powiadamia ich o uchyleniu podejrzenia albo o uznaniu ogniska choroby zakaźnej za wygaste.

§ 6. Dokumentacja czynności związanych z wykrywaniem i likwidowaniem chorób zakaźnych zwierząt obejmuje:

- 1) książkę zgłoszeń chorób zakaźnych zwierząt podlegających obowiązkowi zgłaszania i zwalczania, której wzór stanowi załącznik nr 2 do rozporządzenia;
- 2) protokół dochodzenia epizootycznego i badań zwierząt, którego wzór stanowi załącznik nr 3 do rozporządzenia;
- 3) protokół sekcji, którego wzór stanowi załącznik nr 4 do rozporządzenia;
- 4) protokół oceny aktualnej sytuacji w ognisku choroby zakaźnej zwierząt, którego wzór stanowi załącznik nr 5 do rozporządzenia.

§ 7. 1. W przypadku podejrzenia lub stwierdzenia choroby zakaźnej zwierząt, a także w celu zapobiegania chorobom zakaźnym przeprowadza się odpowiednio oczyszczanie, odkażanie, dezynsekcję lub deratyzację.

2. Sposoby oczyszczania, odkażania, dezynsekcji i deratyzacji właściwe dla poszczególnych chorób zakaźnych zwierząt określa załącznik nr 6 do rozporządzenia.

§ 8. W przypadku spełnienia warunków uznania obszaru kraju lub jego części za wolne od choroby zakaźnej zwierząt:

- 1) wojewódzki lekarz weterynarii może wystąpić do Głównego Lekarza Weterynarii z wnioskiem o uznanie województwa lub jego części za wolne od danej choroby zakaźnej zwierząt;
- 2) Główny Lekarz Weterynarii może wystąpić do Komisji Europejskiej z wnioskiem o uznanie obszaru kraju lub jego części za wolne od danej choroby.

Rozdział 2

Postępowanie przy zwalczaniu pryszczycy (Foot and mouth disease)

§ 9. Powiatowy lekarz weterynarii:

- 1) poddaje badaniu klinicznemu wszystkie zwierzęta, które w wyniku dochodzenia epizootycznego uznat za podejrzanе o zakażenie pryszczycą;
- 2) powiadamia niezwłocznie właściwego powiatowego lekarza weterynarii, jeżeli zwierzęta podejrzanе o zakażenie pryszczycą zostały przewiezione na teren innego powiatu.

§ 10. Powiatowy lekarz weterynarii, w przypadku przebywania zwierząt w wielu budynkach na terenie jednego gospodarstwa, może wyłączyć z ogniska choroby budynek, jeżeli będą spełnione następujące wymagania:

- 1) konstrukcja, a w szczególności ściany tego budynku uniemożliwiają przeniesienie wirusa pryszczycy na zwierzęta znajdujące się wewnątrz budynku;
- 2) w budynku nie znajdują się urządzenia udojowe, wymiany powietrza, podawania karmy i usuwania odchodów połączone z takimi urządzeniami w budynkach, w których została stwierdzona pryszczycą;
- 3) do obsługi zwierząt w tym budynku był wydzielony odrębny personel, a wejścia i wjazdy do tego budynku są wyposażone w urządzenia do odkażania.

§ 11. 1. Powiatowy lekarz weterynarii uznaje ognisko pryszczycy za wygaste, jeżeli:

- 1) wszystkie zwierzęta wrażliwe na pryszczycę znajdujące się w ognisku padły lub zostały zabite, a zwłoki ich zostały usunięte w sposób uniemożliwiający szerzenie się choroby;
- 2) oczyszczanie i odkażanie zostało przeprowadzone w sposób określony w załączniku nr 6 do rozporządzenia, właściwy dla tej choroby.

2. Wprowadzanie zwierząt wrażliwych na pryszczycę do uznanego za wygaste ogniska choroby może nastąpić po upływie 21 dni od uznania choroby za wygastą, po uzyskaniu zgody powiatowego lekarza weterynarii.

§ 12. 1. Obszar kraju lub jego część mogą być uznane za wolne od pryszczycy, jeżeli zostały spełnione następujące warunki:

- 1) upłynęły co najmniej 24 miesiące od uznania za wygaste ostatniego ogniska pryszczycy;
- 2) szczepienia przeciwko pryszczycy nie były stosowane co najmniej od 12 miesięcy;
- 3) prowadzone są regularne laboratoryjne badania rozpoznawcze, które potwierdzają fakt niewystępowania wirusa pryszczycy na danym obszarze;
- 4) przywóz zwierząt wrażliwych oraz produktów pochodzących od takich zwierząt odbywa się wyłącznie z krajów (regionów) wolnych od pryszczycy, z uwzględnieniem warunków, o których mowa w pkt 1—3.

2. Główny Lekarz Weterynarii uznaje część kraju za wolną od pryszczycy na podstawie wniosku wojewódzkiego lekarza weterynarii.

Rozdział 3

Postępowanie przy zwalczaniu pęcherzykowego zapalenia jamy ustnej (Vesicular stomatitis)

§ 13. 1. Powiatowy lekarz weterynarii uznaje ognisko pęcherzykowego zapalenia jamy ustnej za wygaste, jeżeli:

1) wszystkie zwierzęta wrażliwe na pęcherzykowe zapalenie jamy ustnej, znajdujące się w ognisku choroby, padły lub zostały zabite, a ich zwłoki zostały usunięte w sposób uniemożliwiający szerzenie się choroby, albo wśród pozostałych zwierząt w ciągu 21 dni od dnia wyzdrowienia ostatniego chorego lub podejrzanego o chorobę zwierzęcia nie wystąpił nowy przypadek zachorowania lub podejrzenia choroby;

2) oczyszczanie i odkażanie zostało przeprowadzone w sposób określony w załączniku nr 6 do rozporządzenia, właściwy dla tej choroby.

2. Wprowadzanie zwierząt wrażliwych na pęcherzykowe zapalenie jamy ustnej do ogniska choroby uznane za wygasłe może nastąpić po upływie 21 dni od uznania choroby za wygasłą, po uzyskaniu zgody powiatowego lekarza weterynarii.

§ 14. 1. Obszar kraju lub jego część mogą być uznane za wolne od pęcherzykowego zapalenia jamy ustnej, jeżeli zostały spełnione następujące warunki:

1) w okresie ostatnich 2 lat nie zarejestrowano przypadków klinicznych pęcherzykowego zapalenia jamy ustnej oraz nie ma podstaw epizootycznych wskazujących na obecność wirusa tej choroby na danym obszarze;

2) przywóz zwierząt wrażliwych oraz produktów pochodzących od takich zwierząt odbywa się wyłącznie z krajów (regionów) wolnych od pęcherzykowego zapalenia jamy ustnej, z uwzględnieniem warunków, o których mowa w pkt 1.

2. Główny Lekarz Weterynarii uznaje część kraju za wolną od pęcherzykowego zapalenia jamy ustnej na podstawie wniosku wojewódzkiego lekarza weterynarii.

Rozdział 4

Postępowanie przy zwalczaniu choroby pęcherzykowej świń (Swine vesicular disease)

§ 15. Powiatowy lekarz weterynarii:

1) poddaje badaniu klinicznemu wszystkie zwierzęta, które w wyniku dochodzenia epizootycznego uznał za podejrzanego o zakażenie chorobą pęcherzykową świń;

2) powiadamia niezwłocznie właściwego powiatowego lekarza weterynarii, jeżeli zwierzęta podejrzanego o zakażenie chorobą pęcherzykową świń zostały przewiezione na teren innego powiatu.

§ 16. Powiatowy lekarz weterynarii uznaje ognisko choroby pęcherzykowej świń za wygasłe, jeżeli:

1) wszystkie zwierzęta wrażliwe znajdujące się w ognisku choroby padły lub zostały zabite, a ich zwłoki zostały usunięte w sposób uniemożliwiający szerzenie się choroby, albo wśród pozostałych

zwierząt w ciągu 28 dni od dnia wyzdrowienia ostatniego chorego lub podejrzanego o chorobę zwierzęcia nie wystąpił nowy przypadek zachorowania lub podejrzenia choroby;

2) oczyszczanie i odkażanie zostało przeprowadzone w sposób określony w załączniku nr 6 do rozporządzenia, właściwy dla tej choroby.

§ 17. 1. Wprowadzanie do uznanego za wygasłe ogniska choroby świń podatnych na chorobę pęcherzykową świń może nastąpić po upływie 21 dni od dnia uznania choroby za wygasłą, po uzyskaniu zgody powiatowego lekarza weterynarii.

2. Wprowadzane świnię powinny pochodzić z obszarów wolnych od choroby pęcherzykowej świń i powinny uzyskać ujemne wyniki badań serologicznych w kierunku choroby pęcherzykowej świń.

3. Do gospodarstwa, w którym prowadzi się chów świń w pomieszczeniach otwartych lub na wolnej przestrzeni, wprowadza się ograniczoną ilość świń, rozmieszczając je na terenie całego gospodarstwa. Po upływie 28 dni od dnia wprowadzenia świń do takiego gospodarstwa poddaje się je badaniu klinicznemu i serologicznemu. W przypadku uzyskania wyniku ujemnego może zostać wprowadzona pełna obsada świń.

4. Do gospodarstw, w których chów jest prowadzony w inny sposób niż określony w ust. 3, ponowne wprowadzenie pełnej obsady świń może nastąpić, jeżeli:

1) świnię zostaną wprowadzone w ciągu 8 dni;

2) przez okres 60 dni od dnia wprowadzenia ostatniego zwierzęcia żadna świnię nie zostanie wyprowadzona z gospodarstwa;

3) po upływie 28 dni od dnia wprowadzenia ostatniego zwierzęcia do gospodarstwa stado zostanie poddane badaniu klinicznemu i serologicznemu w kierunku choroby pęcherzykowej świń.

§ 18. 1. Obszar kraju lub jego część mogą być uznane za wolne od choroby pęcherzykowej świń, jeżeli zostały spełnione następujące warunki:

1) od uznania ostatniego ogniska tej choroby za wygasłe upłynęły co najmniej 24 miesiące, a w przypadku gdy wszystkie zwierzęta w ogniskach choroby zostały zabite, od uznania ostatniego ogniska choroby za wygasłe upłynęło co najmniej 9 miesięcy;

2) szczepienia przeciwko chorobie pęcherzykowej świń nie były stosowane co najmniej od 24 miesięcy;

3) prowadzone są regularne laboratoryjne badania rozpoznawcze, które potwierdzają fakt niewystępowania wirusa choroby pęcherzykowej świń na danym obszarze;

4) przywóz świń, dzików oraz produktów pochodzących od takich zwierząt odbywa się wyłącznie z krajów (regionów) wolnych od choroby pęcherzykowej

wej świń, z uwzględnieniem warunków, o których mowa w pkt 1—3, lub przywożone produkty są poddane sterylizacji skutecznie niszczącej wirusa tej choroby.

2. Główny Lekarz Weterynarii uznaje część kraju za wolną od choroby pęcherzykowej świń na podstawie wniosku wojewódzkiego lekarza weterynarii.

Rozdział 5

Postępowanie przy zwalczaniu księgosuszu (Rinderpest)

§ 19. 1. Powiatowy lekarz weterynarii uznaje ognisko księgosuszu za wygasłe, jeżeli:

- 1) wszystkie zwierzęta wrażliwe znajdujące się w ognisku padły lub zostały zabite, a ich zwłoki usunięte w sposób uniemożliwiający szerzenie się choroby;
- 2) oczyszczenie i odkażenie zostało przeprowadzone w sposób określony w załączniku nr 6 do rozporządzenia, właściwy dla tej choroby.

2. Wprowadzanie zwierząt wrażliwych na księgosuszu do ogniska choroby uznanego za wygasłe może nastąpić po upływie 21 dni od uznania choroby za wygasłą, po uzyskaniu zgody powiatowego lekarza weterynarii.

§ 20. 1. Obszar kraju lub jego część mogą być uznane za wolne od księgosuszu, jeżeli zostały spełnione następujące warunki:

- 1) upłynęły co najmniej 3 lata od uznania za wygasłe ostatniego ogniska księgosuszu;
- 2) szczepienia przeciwko księgosuszowi nie były stosowane co najmniej od 24 miesięcy;
- 3) prowadzone są regularne laboratoryjne badania rozpoznawcze, które potwierdzają fakt niewystępowania wirusa księgosuszu na danym obszarze;
- 4) przywóz przeżuwaczy i świń oraz produktów pochodzących od takich zwierząt odbywa się wyłącznie z krajów (regionów) wolnych od księgosuszu, z uwzględnieniem warunków, o których mowa w pkt 1—3, lub wprowadzane produkty są poddane sterylizacji skutecznie niszczącej wirusa tej choroby.

2. Główny Lekarz Weterynarii uznaje część kraju za wolną od księgosuszu na podstawie wniosku wojewódzkiego lekarza weterynarii.

Rozdział 6

Postępowanie przy zwalczaniu pomoru małych przeżuwaczy (Peste des petits ruminants)

§ 21. 1. Powiatowy lekarz weterynarii uznaje ognisko pomoru małych przeżuwaczy za wygasłe, jeżeli:

- 1) wszystkie zwierzęta wrażliwe znajdujące się w ognisku padły lub zostały zabite, a ich zwłoki usunięte w sposób uniemożliwiający szerzenie się choroby;
- 2) oczyszczenie i odkażenie zostało przeprowadzone w sposób określony w załączniku nr 6 do rozporządzenia, właściwy dla tej choroby.

2. Wprowadzanie zwierząt wrażliwych na pomór małych przeżuwaczy do ogniska choroby uznanego za wygasłe może nastąpić po upływie 21 dni od uznania choroby za wygasłą, po uzyskaniu zgody powiatowego lekarza weterynarii.

§ 22. 1. Obszar kraju lub jego część mogą być uznane za wolne od pomoru małych przeżuwaczy, jeżeli zostały spełnione następujące warunki:

- 1) upłynęły co najmniej 3 lata od uznania za wygasłe ostatniego ogniska pomoru małych przeżuwaczy;
- 2) szczepienia przeciwko pomorowi małych przeżuwaczy nie były stosowane co najmniej od 24 miesięcy;
- 3) prowadzone są regularne laboratoryjne badania rozpoznawcze, które potwierdzają fakt niewystępowania wirusa pomoru małych przeżuwaczy na danym obszarze;
- 4) przywóz zwierząt wrażliwych oraz produktów pochodzących od takich zwierząt odbywa się wyłącznie z krajów (regionów) wolnych od pomoru małych przeżuwaczy, z uwzględnieniem warunków, o których mowa w pkt 1—3, lub przywożone produkty są poddane sterylizacji skutecznie niszczącej wirusa tej choroby.

2. Główny Lekarz Weterynarii uznaje część kraju za wolną od pomoru małych przeżuwaczy na podstawie wniosku wojewódzkiego lekarza weterynarii.

Rozdział 7

Postępowanie przy zwalczaniu zarazy płucnej bydła (Contagious bovine pleuropneumonia)

§ 23. 1. Powiatowy lekarz weterynarii uznaje ognisko zarazy płucnej bydła za wygasłe, jeżeli:

- 1) wszystkie zwierzęta wrażliwe znajdujące się w ognisku padły lub zostały zabite, a ich zwłoki usunięte w sposób uniemożliwiający szerzenie się choroby;
- 2) oczyszczenie i odkażenie zostało przeprowadzone w sposób określony w załączniku nr 6 do rozporządzenia, właściwy dla tej choroby.

2. Wprowadzanie zwierząt wrażliwych na zarazę płucną bydła do ogniska choroby uznanego za wygasłe może nastąpić po upływie 21 dni od uznania choroby za wygasłą, po uzyskaniu zgody powiatowego lekarza weterynarii.

§ 24. 1. Obszar kraju lub jego część mogą być uznane za wolne od zarazy płucnej bydła, jeżeli zostały spełnione następujące warunki:

- 1) upłynęło co najmniej 12 miesięcy od uznania za wygasłe ostatniego ogniska zarazy płucnej bydła;
- 2) szczepienia przeciwko zarazie płucnej bydła nie były stosowane co najmniej od 12 miesięcy;
- 3) prowadzone są regularne laboratoryjne badania rozpoznawcze, które potwierdzają fakt niewystępowania zarazy płucnej bydła na danym obszarze;
- 4) przywóz zwierząt wrażliwych oraz produktów pochodzących od takich zwierząt odbywa się wyłącznie z krajów (regionów) wolnych od zarazy płucnej bydła, z uwzględnieniem warunków, o których mowa w pkt 1—3, lub przywożone produkty są poddane sterylizacji skutecznie niszczącej czynnik zakaźny wywołujący tę chorobę.

2. Główny Lekarz Weterynarii uznaje część kraju za wolną od zarazy płucnej bydła na podstawie wniosku wojewódzkiego lekarza weterynarii.

Rozdział 8

Postępowanie przy zwalczaniu guzowatej choroby skóry bydła (Lumpy skin disease)

§ 25. 1. Powiatowy lekarz weterynarii uznaje ognisko guzowatej choroby skóry bydła za wygasłe, jeżeli:

- 1) wszystkie zwierzęta wrażliwe znajdujące się w ognisku padły lub zostały zabite, a ich zwłoki usunięte w sposób uniemożliwiający szerzenie się choroby;
- 2) oczyszczanie, odkażanie i dezynsekcja zostały przeprowadzone w sposób określony w załączniku nr 6 do rozporządzenia, właściwy dla tej choroby.

2. Wprowadzanie zwierząt wrażliwych na guzowatą chorobę skóry bydła do ogniska choroby uznanego za wygasłe może nastąpić po upływie 21 dni od uznania choroby za wygasłą, po uzyskaniu zgody powiatowego lekarza weterynarii.

§ 26. 1. Obszar kraju lub jego część mogą być uznane za wolne od guzowatej choroby skóry bydła, jeżeli zostały spełnione następujące warunki:

- 1) upłynęły co najmniej 3 lata od uznania za wygasłe ostatniego ogniska guzowatej choroby skóry bydła;
- 2) szczepienia przeciwko guzowatej chorobie skóry bydła nie były stosowane co najmniej od 24 miesięcy;
- 3) prowadzone są regularne laboratoryjne badania rozpoznawcze, które potwierdzają fakt niewystępowania wirusa guzowatej choroby skóry bydła na danym obszarze;

4) przywóz zwierząt wrażliwych na guzowatą chorobę skóry bydła oraz produktów pochodzących od takich zwierząt odbywa się wyłącznie z krajów (regionów) wolnych od guzowatej choroby skóry bydła, z uwzględnieniem warunków, o których mowa w pkt 1—3, lub przywożone produkty są poddane sterylizacji skutecznie niszczącej wirusa tej choroby.

2. Główny Lekarz Weterynarii uznaje część kraju za wolną od guzowatej choroby skóry bydła na podstawie wniosku wojewódzkiego lekarza weterynarii.

Rozdział 9

Postępowanie przy zwalczaniu gorączki doliny Rift (Rift valley fever)

§ 27. 1. Powiatowy lekarz weterynarii uznaje ognisko gorączki doliny Rift za wygasłe, jeżeli:

- 1) wszystkie zwierzęta wrażliwe znajdujące się w ognisku padły lub zostały zabite, a ich zwłoki usunięte w sposób uniemożliwiający szerzenie się choroby;
- 2) oczyszczanie, odkażanie i dezynsekcja zostały przeprowadzone w sposób określony w załączniku nr 6 do rozporządzenia, właściwy dla tej choroby.

2. Wprowadzanie zwierząt wrażliwych na gorączkę doliny Rift do ogniska choroby uznanego za wygasłe może nastąpić po upływie 21 dni od uznania choroby za wygasłą, po uzyskaniu zgody powiatowego lekarza weterynarii.

§ 28. 1. Obszar kraju lub jego część mogą być uznane za wolne od gorączki doliny Rift, jeżeli zostały spełnione następujące warunki:

- 1) upłynęły co najmniej 3 lata od uznania za wygasłe ostatniego ogniska gorączki doliny Rift;
- 2) szczepienia przeciwko gorączce doliny Rift nie były stosowane co najmniej od 36 miesięcy;
- 3) prowadzone są regularne laboratoryjne badania rozpoznawcze, które potwierdzają fakt niewystępowania wirusa gorączki doliny Rift na danym obszarze;
- 4) przywóz zwierząt wrażliwych na gorączkę doliny Rift oraz produktów pochodzących od takich zwierząt odbywa się wyłącznie z krajów (regionów) wolnych od gorączki doliny Rift, z uwzględnieniem warunków, o których mowa w pkt 1—3, lub przywożone produkty są poddane sterylizacji skutecznie niszczącej wirusa tej choroby.

2. Główny Lekarz Weterynarii uznaje część kraju za wolną od gorączki doliny Rift na podstawie wniosku wojewódzkiego lekarza weterynarii.

Rozdział 10

Postępowanie przy zwalczaniu choroby niebieskiego języka (Bluetongue)

§ 29. 1. Powiatowy lekarz weterynarii uznaje ognisko choroby niebieskiego języka za wygasłe, jeżeli:

- 1) wszystkie zwierzęta wrażliwe na chorobę niebieskiego języka znajdujące się w ognisku padły lub zostały zabite, a ich zwłoki usunięte w sposób uniemożliwiający szerzenie się choroby;
- 2) oczyszczanie, odkażanie i dezynsekcja zostały przeprowadzone w sposób określony w załączniku nr 6 do rozporządzenia, właściwy dla tej choroby.

2. Wprowadzanie zwierząt wrażliwych na chorobę niebieskiego języka do ogniska choroby uznanego za wygasłe może nastąpić po upływie 21 dni od uznania choroby za wygasłą, po uzyskaniu zgody powiatowego lekarza weterynarii.

§ 30. 1. Obszar kraju lub jego część mogą być uznane za wolne od choroby niebieskiego języka, jeżeli zostały spełnione następujące warunki:

- 1) w okresie ostatnich 2 lat nie zarejestrowano przypadku choroby niebieskiego języka w postaci klinicznej ani dodatniego wyniku badań serologicznych;
- 2) szczepienia przeciwko chorobie niebieskiego języka nie były stosowane co najmniej od 24 miesięcy;
- 3) prowadzone są regularne laboratoryjne badania rozpoznawcze, które potwierdzają fakt niewystępowania wirusa choroby niebieskiego języka na danym obszarze;
- 4) przywóz zwierząt wrażliwych na chorobę niebieskiego języka oraz produktów pochodzących od takich zwierząt odbywa się wyłącznie z krajów (regionów) wolnych od choroby niebieskiego języka, z uwzględnieniem warunków, o których mowa w pkt 1—3, lub przywożone produkty są poddane sterylizacji skutecznie niszczącej wirusa tej choroby.

2. Główny Lekarz Weterynarii uznaje część kraju za wolną od choroby niebieskiego języka na podstawie wniosku wojewódzkiego lekarza weterynarii.

Rozdział 11

Postępowanie przy zwalczaniu ospy owiec i kóz (Sheep and goat pox)

§ 31. 1. Powiatowy lekarz weterynarii uznaje ognisko ospy owiec i kóz za wygasłe, jeżeli:

- 1) wszystkie zwierzęta wrażliwe na ospę owiec i kóz znajdujące się w ognisku padły lub zostały zabite, a ich zwłoki usunięte w sposób uniemożliwiający szerzenie się choroby, albo

2) w ciągu 21 dni od dnia padnięcia, zabicia lub wyzdrowienia ostatniego chorego zwierzęcia nie wystąpił przypadek ospy owiec i kóz;

3) oczyszczanie i odkażanie zostało przeprowadzone w sposób określony w załączniku nr 6 do rozporządzenia, właściwy dla tej choroby.

2. Wprowadzanie zwierząt wrażliwych na ospę owiec i kóz do ogniska choroby uznanego za wygasłe może nastąpić po upływie 21 dni od uznania choroby za wygasłą, po uzyskaniu zgody powiatowego lekarza weterynarii.

§ 32. 1. Obszar kraju lub jego część mogą być uznane za wolne od ospy owiec i kóz, jeżeli zostały spełnione następujące warunki:

- 1) od uznania za wygasłe ostatniego ogniska ospy owiec i kóz upłynęły co najmniej 3 lata, a w przypadku gdy wszystkie zwierzęta w ognisku choroby zostały zabite, upłynęło co najmniej sześć miesięcy;
- 2) przywóz owiec i kóz odbywa się wyłącznie z krajów (regionów) wolnych od ospy owiec i kóz, z uwzględnieniem warunków, o których mowa w pkt 1.

2. Główny Lekarz Weterynarii uznaje część kraju za wolną od ospy owiec i kóz na podstawie wniosku wojewódzkiego lekarza weterynarii.

Rozdział 12

Postępowanie przy zwalczaniu afrykańskiego pomoru koni (African horse sickness)

§ 33. Powiatowy lekarz weterynarii uznaje ognisko afrykańskiego pomoru koni za wygasłe, jeżeli:

- 1) wszystkie zwierzęta koniowate z ogniska padły, zostały zabite i usunięte w sposób uniemożliwiający szerzenie się choroby albo
- 2) w ciągu 40 dni po wyzdrowieniu ostatniego chorego lub podejrzanego o chorobę zwierzęcia nie wystąpił przypadek afrykańskiego pomoru koni;
- 3) oczyszczanie, odkażanie i dezynsekcja zostały przeprowadzone w sposób określony w załączniku nr 6 do rozporządzenia, właściwy dla tej choroby.

§ 34. 1. Obszar kraju lub jego część mogą być uznane za wolne od afrykańskiego pomoru koni, jeżeli zostały spełnione następujące warunki:

- 1) w okresie ostatnich 2 lat nie zarejestrowano przypadku afrykańskiego pomoru koni w postaci klinicznej ani dodatniego wyniku badań serologicznych;
- 2) szczepienia przeciwko afrykańskiemu pomorowi koni są zabronione i nie były prowadzone co najmniej od 12 miesięcy;
- 3) przywóz zwierząt koniowatych odbywa się wyłącznie z krajów (regionów) wolnych od afrykańskiego

pomoru koni, z uwzględnieniem warunków, o których mowa w pkt 1 i 2.

2. Główny Lekarz Weterynarii uznaje część kraju za wolną od afrykańskiego pomoru koni na podstawie wniosku wojewódzkiego lekarza weterynarii.

Rozdział 13

Postępowanie przy zwalczaniu afrykańskiego pomoru świń (African swine fever)

§ 35. 1. Powiatowy lekarz weterynarii uznaje ognisko afrykańskiego pomoru świń za wygastłe, jeżeli:

- 1) wszystkie świny z ogniska choroby padły lub zostały zabite, a ich zwłoki usunięte w sposób uniemożliwiający szerzenie się choroby;
- 2) oczyszczanie i odkażanie zostało przeprowadzone w sposób określony w załączniku nr 6 do rozporządzenia, właściwy dla tej choroby.

2. Wprowadzanie zwierząt wrażliwych na afrykański pomór świń do ogniska choroby uznanego za wygastłe może nastąpić po upływie 3 miesięcy od uznania choroby za wygastłą, po uzyskaniu zgody powiatowego lekarza weterynarii; przed wprowadzeniem pełnej obsady do gospodarstwa wprowadza się ograniczoną ilość świń wrażliwych na tę chorobę na okres 40 dni w celu wykluczenia obecności czynnika zakaźnego.

§ 36. 1. Obszar kraju lub jego część mogą być uznane za wolne od afrykańskiego pomoru świń, jeżeli zostały spełnione następujące warunki:

- 1) co najmniej od 3 lat nie zarejestrowano przypadku choroby w postaci klinicznej ani dodatniego wyniku badań serologicznych;
- 2) szczepienia przeciwko afrykańskiemu pomorowi świń są zabronione;
- 3) przywóz świń i produktów pochodzących od takich zwierząt odbywa się wyłącznie z krajów (regionów) wolnych od afrykańskiego pomoru świń, z uwzględnieniem warunków, o których mowa w pkt 1 i 2, albo produkty są poddawane sterylizacji skutecznie niszczącej wirusa choroby.

2. Główny Lekarz Weterynarii uznaje część kraju za wolną od afrykańskiego pomoru świń na podstawie wniosku wojewódzkiego lekarza weterynarii.

Rozdział 14

Postępowanie przy zwalczaniu klasycznego pomoru świń (Classical swine fever, Hog cholera)

§ 37. Powiatowy lekarz weterynarii:

- 1) poddaje badaniu klinicznemu wszystkie zwierzęta, które w wyniku dochodzenia epizootycznego uznał za podejrzane o zakażenie klasycznym pomorem świń;

2) powiadamia niezwłocznie właściwego powiatowego lekarza weterynarii, jeżeli zwierzęta podejrzane o zakażenie klasycznym pomorem świń zostały przewiezione na teren innego powiatu.

§ 38. Powiatowy lekarz weterynarii uznaje ognisko klasycznego pomoru świń za wygastłe, jeżeli:

- 1) wszystkie świny z ogniska padły lub zostały zabite, a ich zwłoki usunięte w sposób uniemożliwiający szerzenie się choroby;
- 2) oczyszczanie i odkażanie zostało przeprowadzone w sposób określony w załączniku nr 6 do rozporządzenia, właściwy dla tej choroby.

§ 39. 1. Wprowadzanie do ogniska choroby uznanego za wygastłe świń podatnych na klasyczny pomór świń może nastąpić po upływie 30 dni od dnia uznania choroby za wygastłą, po uzyskaniu zgody powiatowego lekarza weterynarii.

2. Wprowadzane świny powinny pochodzić z obszarów wolnych od klasycznego pomoru świń, być klinicznie zdrowe oraz powinny uzyskać ujemne wyniki badań serologicznych w kierunku klasycznego pomoru świń.

3. Do gospodarstw, w których prowadzi się chów świń w pomieszczeniach otwartych lub na wolnej przestrzeni, wprowadza się ograniczoną ilość świń, rozmieszczając je na terenie całego gospodarstwa. Po upływie 28 i 41 dni od dnia wprowadzenia świń do takiego gospodarstwa poddaje się je badaniu klinicznemu i serologicznemu. W przypadku uzyskania wyniku ujemnego może zostać wprowadzona pełna obsada świń.

4. Do gospodarstw, w których chów jest prowadzony w inny sposób niż określony w ust. 3, ponowne wprowadzenie pełnej obsady świń może nastąpić, jeżeli:

- 1) świny zostaną wprowadzone w ciągu 8 dni;
- 2) przez okres 60 dni od dnia wprowadzenia ostatniego zwierzęcia żadna świnka nie zostanie wyprowadzona z gospodarstwa;
- 3) po upływie 30 dni od dnia wprowadzenia ostatniego zwierzęcia do gospodarstwa stado zostanie poddane badaniu klinicznemu i serologicznemu w kierunku klasycznego pomoru świń.

5. Badaniu serologicznemu, o którym mowa w ust. 4 pkt 3, poddaje się, z wyłączeniem prosiąt ssących:

- 1) wszystkie zwierzęta — w przypadku stad liczących poniżej 20 świń;
- 2) 20 sztuk oraz 20% pozostałych — w przypadku stad liczących od 20 do 100 świń;
- 3) 20 sztuk oraz 10% pozostałych, ale nie mniej niż 36 zwierząt — w przypadku stad liczących powyżej 100 świń.

§ 40. 1. Obszar kraju lub jego część mogą być uznane za wolne od klasycznego pomoru świń, jeżeli zostały spełnione następujące warunki:

- 1) upłynęło co najmniej 12 miesięcy od uznania za wygasłe ostatniego ogniska klasycznego pomoru świń;
- 2) szczepienia przeciwko klasycznemu pomorowi świń nie były stosowane co najmniej od 12 miesięcy;
- 3) prowadzone są regularne laboratoryjne badania rozpoznawcze, które potwierdzają fakt niewystępowania wirusa klasycznego pomoru świń na danym obszarze, w tym również u dzików;
- 4) w żywieniu świń nie stosuje się odpadków kuchennych;
- 5) przywóz na ten obszar świń i dzików oraz produktów pochodzących od takich zwierząt odbywa się wyłącznie z krajów (regionów) wolnych od klasycznego pomoru świń, z uwzględnieniem warunków, o których mowa w pkt 1—4, albo produkty takie są poddawane sterylizacji skutecznie niszczącej wirusa choroby.

2. Główny Lekarz Weterynarii uznaje część kraju za wolną od klasycznego pomoru świń na podstawie wniosku wojewódzkiego lekarza weterynarii.

Rozdział 15

Postępowanie przy zwalczaniu grypy ptaków o wysokiej zjadliwości d. pomór drobiu (Highly pathogenic avian influenza d. Fowl plague)

§ 41. 1. Powiatowy lekarz weterynarii uznaje ognisko grypy ptaków za wygasłe, jeżeli zostały spełnione następujące warunki:

- 1) upłynęło co najmniej 30 dni od padnięcia lub zabicia ostatnich ptaków wrażliwych, a ich zwłoki oraz jaja zostały usunięte w sposób uniemożliwiający szerzenie się choroby;
- 2) oczyszczanie i odkażanie zostało przeprowadzone w sposób określony w załączniku nr 6 do rozporządzenia, właściwy dla tej choroby.

2. Wprowadzanie ptaków wrażliwych na grypy ptaków do ogniska choroby uznanego za wygasłe może nastąpić po upływie 21 dni od uznania choroby za wygasłą, po uzyskaniu zgody powiatowego lekarza weterynarii.

§ 42. 1. Obszar kraju lub jego część mogą być uznane za wolne od grypy ptaków, jeżeli zostały spełnione następujące warunki:

- 1) w okresie ostatnich 3 lat nie zarejestrowano żadnego przypadku grypy ptaków;
- 2) szczepienie przeciwko grypie ptaków jest zabronione co najmniej od 12 miesięcy przy użyciu szczepionki przeciwko wirusom grypy ptaków podtypów H5 i H7;
- 3) wprowadzanie na ten obszar ptaków wrażliwych na grypy ptaków, jak również jaj wylęgowych,

nasienia, mięsa oraz produktów pochodzących od ptaków wrażliwych przeznaczonych na środki żywienia zwierząt odbywa się wyłącznie z krajów (regionów) wolnych od grypy ptaków, z uwzględnieniem warunków określonych w pkt 1 i 2, lub produkty te są poddane sterylizacji niszczącej wirusa tej choroby.

2. Główny Lekarz Weterynarii uznaje część kraju za wolną od grypy ptaków na podstawie wniosku wojewódzkiego lekarza weterynarii.

Rozdział 16

Postępowanie przy zwalczaniu rzekomego pomoru drobiu (Newcastle disease)

§ 43. 1. Powiatowy lekarz weterynarii uznaje ognisko rzekomego pomoru drobiu za wygasłe, jeżeli:

- 1) wszystkie ptaki z ogniska padły lub zostały zabite, a ich zwłoki oraz jaja zostały usunięte w sposób uniemożliwiający szerzenie się choroby;
- 2) oczyszczanie i odkażanie zostało przeprowadzone w sposób określony w załączniku nr 6 do rozporządzenia, właściwy dla tej choroby.

2. Wprowadzanie ptaków wrażliwych na rzekomy pomór drobiu do ogniska choroby uznanego za wygasłe może nastąpić po upływie 21 dni od uznania choroby za wygasłą, po uzyskaniu zgody powiatowego lekarza weterynarii.

§ 44. 1. Obszar kraju lub jego część mogą być uznane za wolne od rzekomego pomoru drobiu, jeżeli:

- 1) w okresie ostatnich 3 lat nie zarejestrowano przypadku rzekomego pomoru drobiu oraz od 12 miesięcy nie przeprowadzano szczepień przeciwko tej chorobie przy użyciu szczepionek przygotowanych ze szczepów o zjadliwości wyższej niż szczepów lentogenicznych wirusa albo
- 2) w okresie ostatnich 6 miesięcy nie zarejestrowano przypadku rzekomego pomoru drobiu, a w kraju (regionie) zabijane są wszystkie ptaki w ognisku choroby i nie jest prowadzone szczepienie interwencyjne przeciwko rzekomemu pomorowi drobiu przy użyciu szczepionek przygotowanych ze szczepów o zjadliwości wyższej niż szczepów lentogenicznych wirusa, albo
- 3) co najmniej od 12 miesięcy od zakończenia szczepień interwencyjnych przy użyciu szczepionek przygotowanych ze szczepów o zjadliwości wyższej niż szczepów lentogenicznych wirusa nie zarejestrowano żadnego przypadku rzekomego pomoru drobiu, oraz
- 4) przywóz na ten obszar ptaków wrażliwych na rzekomy pomór drobiu, jaj wylęgowych, nasienia, mięsa oraz produktów pochodzących od ptaków wrażliwych przeznaczonych na środki żywienia zwierząt odbywa się wyłącznie z krajów (regionów)

wolnych od rzekomego pomoru drobiu albo produkty te są poddane sterylizacji skutecznie niszczącej wirusa tej choroby.

2. Główny Lekarz Weterynarii uznaje część kraju za wolną od rzekomego pomoru drobiu na podstawie wniosku wojewódzkiego lekarza weterynarii.

Rozdział 17

Postępowanie przy zwalczaniu enterowirusowego zapalenia mózgu i rdzenia u świń d. choroba cieszyńska i taflańska (Enterovirus encephalomyelitis)

§ 45. 1. Powiatowy lekarz weterynarii uznaje ognisko enterowirusowego zapalenia mózgu i rdzenia u świń za wygaste, jeżeli:

- 1) wszystkie świny z ogniska padły lub zostały zabite, a ich zwłoki usunięte w sposób uniemożliwiający szerzenie się tej choroby;
- 2) oczyszczanie i odkażanie zostało przeprowadzone w sposób określony w załączniku nr 6 do rozporządzenia, właściwy dla tej choroby.

2. Wprowadzanie świń wrażliwych na enterowirusowe zapalenie mózgu i rdzenia u świń może nastąpić po upływie 30 dni od uznania choroby za wygastą, po uzyskaniu zgody powiatowego lekarza weterynarii; wprowadzane świny powinny pochodzić z obszaru wolnego od enterowirusowego zapalenia mózgu i rdzenia u świń.

§ 46. 1. Obszar kraju lub jego część mogą być uznane za wolne od enterowirusowego zapalenia mózgu i rdzenia u świń, jeżeli zostały spełnione następujące warunki:

- 1) co najmniej od 3 lat nie zarejestrowano żadnego przypadku enterowirusowego zapalenia mózgu i rdzenia u świń;
- 2) przywóz na ten obszar świń oraz produktów pochodzących od takich zwierząt odbywa się wyłącznie z krajów (regionów) wolnych od enterowirusowego zapalenia mózgu i rdzenia u świń, z uwzględnieniem warunku, o którym mowa w pkt 1, albo produkty takie są poddawane sterylizacji skutecznie niszczącej wirusa tej choroby.

2. Główny Lekarz Weterynarii uznaje część kraju za wolną od enterowirusowego zapalenia mózgu i rdzenia u świń na podstawie wniosku wojewódzkiego lekarza weterynarii.

Rozdział 18

Postępowanie przy zwalczaniu zakaźnej martwicy układu krwiotwórczego ryb łososiowatych (Infectious haematopoietic necrosis, IHN)

§ 47. Powiatowy lekarz weterynarii uznaje ognisko zakaźnej martwicy układu krwiotwórczego ryb łososiowatych za wygaste, jeżeli:

- 1) wszystkie śnięte ryby z ogniska zostały usunięte w sposób uniemożliwiający szerzenie się tej choroby;
- 2) oczyszczanie i odkażanie zostało przeprowadzone w sposób określony w załączniku nr 6 do rozporządzenia, właściwy dla tej choroby.

Rozdział 19

Postępowanie przy zwalczaniu wścieklizny (Rabies)

§ 48. 1. Powiatowy lekarz weterynarii po otrzymaniu zawiadomienia o podejrzeniu wystąpienia wścieklizny poza czynnościami, o których mowa w § 3 ust. 2:

- 1) powiadamia państwowego powiatowego inspektora sanitarnego;
- 2) poddaje obserwacji zwierzę podejrzane o wściekliznę, które mogło zakazić wirusem wścieklizny człowieka, w warunkach zapewniających bezpieczeństwo dla ludzi i zwierząt.

2. W trakcie obserwacji, o której mowa w ust. 1 pkt 2, powiatowy lekarz weterynarii przeprowadza badanie obserwowanego zwierzęcia w pierwszym, piątym, dziesiątym i piętnastym dniu od prawdopodobnego zakażenia człowieka.

§ 49. Powiatowy lekarz weterynarii uznaje ognisko wścieklizny za wygaste, jeżeli:

- 1) wszystkie zwierzęta chore z ogniska padły albo zostały zabite, a ich zwłoki zostały usunięte w sposób uniemożliwiający szerzenie się choroby;
- 2) w ognisku wścieklizny zwierząt gospodarskich, w którym szczepieniu przeciwko wściekliznie poddano wszystkie zwierzęta, upłynęło 30 dni od ostatniej iniekcji szczepionki;
- 3) w ognisku wścieklizny małych zwierząt gospodarskich, w szczególności świń, owiec i kóz, w którym zwierząt nie poddano szczepieniu przeciwko wściekliznie, oraz w ognisku wścieklizny zwierząt domowych, w szczególności psów i kotów, upłynęły 3 miesiące od ostatecznego oczyszczenia i odkażenia, przeprowadzonego w sposób określony w załączniku nr 6 do rozporządzenia, właściwy dla tej choroby;
- 4) w ognisku wścieklizny dużych zwierząt gospodarskich, w szczególności zwierząt jednokopytnych i bydła, w którym zwierząt nie poddano szczepieniu przeciwko wściekliznie, oraz w ognisku wścieklizny dużych zwierząt wolno żyjących, w szczególności niedźwiedzi, fosi i żubrów, upłynęło 6 miesięcy od ostatecznego oczyszczenia i odkażenia, przeprowadzonego w sposób określony w załączniku nr 6 do rozporządzenia, właściwy dla tej choroby;
- 5) w ognisku wścieklizny zwierząt wolno żyjących innych niż wymienione w pkt 4, oddalonym od osiedli ludzkich, upłynęło 30 dni od ostatecznego

oczyszczenia i odkażenia, przeprowadzonego w sposób określony w załączniku nr 6 do rozporządzenia, właściwy dla tej choroby;

- 6) w ognisku wścieklizny zwierząt wolno żyjących innych niż wymienione w pkt 4, stwierdzonym w osiedlach ludzkich albo na terenach rekreacyjnych upłynęły 3 miesiące od ostatecznego oczyszczenia i odkażenia, przeprowadzonego w sposób określony w załączniku nr 6 do rozporządzenia, właściwy dla tej choroby.

§ 50. 1. Obszar kraju lub jego część mogą być uznane za wolne od wścieklizny, jeżeli zostały spełnione następujące warunki:

- 1) co najmniej od 2 lat nie zarejestrowano przypadku wścieklizny u zwierząt i u ludzi;
- 2) wścieklizna zwierząt, w szczególności zwierząt dziko żyjących, podlega obowiązkowemu zgłaszaniu i zwalczaniu;
- 3) prowadzone są regularne laboratoryjne badania rozpoznawcze, które wykluczają występowanie wirusa;
- 4) w obrocie zwierzętami są stosowane środki skutecznie chroniące przed wprowadzeniem wścieklizny na obszar uznany za wolny od tej choroby.

2. Główny Lekarz Weterynarii uznaje część kraju za wolną od wścieklizny na podstawie wniosku wojewódzkiego lekarza weterynarii.

Rozdział 20

Postępowanie przy zwalczaniu wąglika (Anthrax)

§ 51. Powiatowy lekarz weterynarii po otrzymaniu zawiadomienia o podejrzeniu wystąpienia wąglika poza czynnościami, o których mowa w § 3 ust. 2, powiadamia państwowego powiatowego inspektora sanitarnego.

§ 52. Powiatowy lekarz weterynarii uznaje ognisko wąglika za wygaste, jeżeli:

- 1) wszystkie zwierzęta w ognisku choroby wrażliwe na wąglik padły, zostały zabite i usunięte w sposób uniemożliwiający szerzenie się choroby, albo w ciągu 14 dni od usunięcia lub wyzdrowienia zwierząt dotkniętych wąglikiem albo podejrzanych o tę chorobę nie wystąpił nowy przypadek wąglika lub podejrzenia o tę chorobę;
- 2) oczyszczenie i odkażenie zostało przeprowadzone w sposób określony w załączniku nr 6 do rozporządzenia, właściwy dla tej choroby.

Rozdział 21

Postępowanie przy zwalczaniu gruźlicy bydła (Bovine tuberculosis)

§ 53. Powiatowy lekarz weterynarii po otrzymaniu zawiadomienia o podejrzeniu wystąpienia gruźlicy bydła poza czynnościami, o których mowa w § 3 ust. 2,

powiadamia państwowego powiatowego inspektora sanitarnego.

§ 54. Powiatowy lekarz weterynarii uznaje ognisko gruźlicy bydła za wygaste, jeżeli:

- 1) wszystkie zwierzęta dotknięte gruźlicą w ognisku padły lub zostały zabite, a ich zwłoki usunięte w sposób uniemożliwiający szerzenie się choroby, a wyniki dwóch kolejnych badań pozostałych zwierząt przeprowadzonych testem tuberkulinizacji porównawczej potwierdzają niewystępowanie gruźlicy;
- 2) oczyszczenie i odkażenie zostało przeprowadzone w sposób określony w załączniku nr 6 do rozporządzenia, właściwy dla tej choroby.

§ 55. 1. Obszar kraju lub jego część mogą być uznane za wolne od gruźlicy bydła, jeżeli zostały spełnione następujące warunki:

- 1) liczba zakażonych gruźlicą stad bydła, określona na podstawie regularnych badań kontrolnych testem tuberkulinizacji, w ciągu sześciu kolejnych lat nie przekracza 0,1% wszystkich stad;
- 2) przynajmniej 99,9% wszystkich stad bydła zostało uznane za wolne od gruźlicy w ciągu sześciu kolejnych lat (obliczenia tego dokonuje się w dniu 31 grudnia każdego roku);
- 3) system rejestracji gospodarstw i znakowania bydła umożliwia zidentyfikowanie stada pochodzenia i stada przejściowego dla każdego zwierzęcia należącego do gatunku bydła;
- 4) zwierzęta rzeźne z gatunku bydła pochodzące z danego obszaru są poddawane badaniu poubojowemu;
- 5) szczepienie bydła przeciwko gruźlicy oraz leczenie bydła chorego na gruźlicę jest zabronione;
- 6) przywożone dla celów chowu lub hodowli bydło pochodzi wyłącznie z krajów (regionów) wolnych od gruźlicy bydła, a poszczególne zwierzęta uzyskują ujemny wynik tuberkulinizacji.

2. Główny Lekarz Weterynarii uznaje część kraju za wolną od gruźlicy bydła na podstawie wniosku wojewódzkiego lekarza weterynarii.

§ 56. 1. Uznaje się, że obszar kraju lub jego część pozostają odpowiednio obszarem kraju lub jego częścią wolną od gruźlicy bydła, jeżeli:

- 1) na obszarze tym są spełnione warunki, o których mowa w § 55;
- 2) przywożone na ten obszar bydło pochodzi wyłącznie ze stad wolnych od gruźlicy bydła i posiada aktualne wyniki indywidualnych testów tuberkulinizacji;
- 3) są prowadzone regularne badania kontrolne testem tuberkulinizacji, z zastrzeżeniem ust. 3, a w szczególności:

- a) w stadach liczących powyżej 50 krów i jałówek w wieku powyżej 2 lat badanie przeprowadza się jeden raz w roku,
- b) w stadach liczących poniżej 50 krów i jałówek w wieku powyżej 2 lat badanie przeprowadza się w 1/3 stad w danej miejscowości w każdym roku, tak aby w ciągu 3 lat badania zostały przeprowadzone we wszystkich stadach bydła.

2. W razie uzyskania dodatnich wyników badań, o których mowa w ust. 1, badania kontrolne w roku następnym, z zastrzeżeniem ust. 3, przeprowadza się:

- 1) w 1/3 stad bydła na danym obszarze, jeżeli liczba zwierząt uznanych za dotknięte gruźlicą w danym roku kalendarzowym nie przekroczy 0,2%;
- 2) w 1/2 stad bydła na danym obszarze, jeżeli liczba zwierząt uznanych za dotknięte gruźlicą w danym roku kalendarzowym wynosi od 0,2 do 0,5%;
- 3) u całego pogłowia bydła podlegającego badaniu na danym obszarze, jeżeli liczba zwierząt uznanych za dotknięte gruźlicą przekracza 0,5%.

3. Badania kontrolne mogą być prowadzone w następujący sposób:

- 1) jeżeli liczba stad zakażonych gruźlicą określona na podstawie badań przeprowadzanych w odstępie jednego roku nie przekracza na danym obszarze w każdym z dwóch kolejnych badań 1% wszystkich stad, to następne badania mogą być przeprowadzane co dwa lata, a samce przeznaczone wyłącznie do opasu, znajdujące się w odizolowanych stadach i pochodzące ze stad wolnych od gruźlicy mogą być zwolnione od badań;
- 2) jeżeli liczba stad zakażonych gruźlicą określona na podstawie badań przeprowadzanych w odstępie dwuletnim nie przekracza na danym obszarze w każdym z dwóch kolejnych badań 0,2%, to następne badania mogą być przeprowadzane w odstępach trzyletnich, a wiek zwierząt podlegających badaniom może być podwyższony do 12 lub 24 miesięcy;
- 3) jeżeli liczba stad zakażonych gruźlicą określona na podstawie badań przeprowadzanych w odstępie trzyletnim nie przekracza na danym obszarze w każdym z kolejnych badań 0,1% wszystkich stad, to następne badania mogą być przeprowadzane w odstępach czteroletnich, o ile zwierzęta wprowadzane na tym obszarze do stad bydła są uprzednio badane testem tuberkulinizacji i uzyskują wynik ujemny, bydło rzeźne po uboju jest badane w kierunku gruźlicy, a wszystkie wskazujące na gruźlicę zmiany w narządach i tkankach są poddawane laboratoryjnym badaniom rozpoznawczym.

Rozdział 22

Postępowanie przy zwalczaniu brucelozы bydła (*B. abortus*), kóz i owiec (*B. melitensis*), świń (*B. suis*), owiec (*B. ovis*) (Brucellosis)

§ 57. Powiatowy lekarz weterynarii po otrzymaniu zawiadomienia o podejrzeniu wystąpienia ogniska brucelozы bydła wywoływanej przez *Brucella abortus*, brucelozы kóz i owiec wywoływanej przez *Brucella melitensis*, brucelozы świń wywoływanej przez *Brucella suis* i *Brucella abortus* oraz brucelozы owiec wywoływanej przez *Brucella ovis*, zwanych dalej „brucelozą”, poza czynnościami, o których mowa w § 3 ust. 2, powiadamia państwowego powiatowego inspektora sanitarnego.

§ 58. Powiatowy lekarz weterynarii uznaje ognisko brucelozы za wygasłe, jeżeli:

- 1) wszystkie dotknięte brucelozą zwierzęta w ognisku padły lub zostały zabite, a ich zwłoki usunięte w sposób uniemożliwiający szerzenie się choroby;
- 2) pozostawione w ognisku zwierzęta wrażliwe zostały poddane odpowiednim laboratoryjnym badaniom rozpoznawczym w kierunku brucelozы, które potwierdziły brak czynnika zakaźnego na danym obszarze;
- 3) oczyszczenie, odkażenie i deratyzacja zostały przeprowadzone w sposób określony w załączniku nr 6 do rozporządzenia, właściwy dla tej choroby.

§ 59. 1. Obszar kraju lub jego część mogą być uznane za wolne od brucelozы bydła, jeżeli zostały spełnione następujące warunki:

- 1) w okresie ostatnich trzech lat nie wystąpił kliniczny przypadek brucelozы bydła, a laboratoryjnym badaniom rozpoznawczym poddaje się każdy poroniony płód lub martwo urodzone cielę oraz jego matkę;
- 2) co najmniej 99,8% wszystkich stad bydła zostało uznane za wolne od brucelozы bydła w ciągu pięciu kolejnych lat (obliczenia tego dokonuje się w dniu 31 grudnia każdego roku);
- 3) system rejestracji gospodarstw i znakowania bydła umożliwia zidentyfikowanie stada pochodzenia i stada przejściowego dla każdego zwierzęcia należącego do gatunku bydła;
- 4) przywożone dla celów chowu lub hodowli bydło pochodzi wyłącznie z krajów (regionów) wolnych od brucelozы bydła i uzyskało ujemny wynik badania serologicznego.

2. Główny Lekarz Weterynarii uznaje część kraju za wolną od brucelozы bydła na podstawie wniosku wojewódzkiego lekarza weterynarii.

§ 60. Uznaje się, że obszar kraju lub jego część pozostają obszarem wolnym od brucelozы bydła, jeżeli:

- 1) co najmniej w 20% stad, u bydła w wieku powyżej 24 miesięcy, przeprowadza się corocznie regularne badania kontrolne w kierunku brucelozы bydła, tak aby wszystkie stada zostały objęte badaniem w okresie pięciu lat;
  - 2) przywożone na ten obszar lub jego część bydło pochodzi wyłącznie za stad spełniających następujące warunki:
    - a) w ciągu ostatnich 6 miesięcy nie wystąpił w stadach kliniczny przypadek brucelozы,
    - b) wszystkie zwierzęta w wieku powyżej 12 miesięcy są poddawane badaniom laboratoryjnym w kierunku brucelozы bydła i uzyskały wynik ujemny w dwóch kolejnych badaniach serologicznych przeprowadzonych w odstępie nie krótszym niż 3 miesiące i nie dłuższym niż 12 miesięcy, albo w trzech kolejnych badaniach próbek mleka przeprowadzonych w odstępach 3 miesięcy oraz badaniu serologicznemu przeprowadzonemu przynajmniej po 6 tygodniach od ostatniego badania próbki mleka;
  - 3) zwierzęta wprowadzane do stada są własnego chowu, pochodzą ze stad spełniających warunki, o których mowa w pkt 1 i 2, a bydło w wieku powyżej 12 miesięcy zostało poddane badaniu serologicznemu testem aglutynacji próbówkowej z wynikiem poniżej 30 jednostek międzynarodowych w 1 ml surowicy; badanie powinno być przeprowadzone w okresie ostatnich 30 dni przed wprowadzeniem zwierząt do stada albo w okresie 30 dni po wprowadzeniu na teren gospodarstwa, jeżeli wprowadzane zwierzęta pozostawały w izolacji do czasu uzyskania ujemnego wyniku badania.
- § 61. 1. Obszar kraju lub jego część mogą być uznane za wolne od brucelozы owiec i kóz, jeżeli:
- 1) co najmniej 99,8% stad owiec lub kóz spełnia następujące warunki:
    - a) w okresie co najmniej ostatnich dwunastu miesięcy nie wystąpił w stadzie kliniczny przypadek choroby,
    - b) wszystkie zwierzęta w wieku powyżej 6 miesięcy uzyskały ujemne wyniki badań serologicznych w kierunku brucelozы owiec i kóz przeprowadzonych dwukrotnie w odstępie co najmniej sześciu miesięcy,
    - c) przywożone zwierzęta pochodzą z obszaru wolnego od brucelozы owiec i kóz oraz ze stad wolnych od brucelozы owiec i kóz, a ponadto zostały zbadane serologicznie w kierunku tej choroby i uzyskały ujemny wynik tych badań; stado owiec i kóz zachowuje status wolnego od brucelozы owiec i kóz, jeżeli owce i kozy są badane serologicznie w kierunku brucelozы jeden raz w roku z wynikiem ujemnym, przy czym badaniu są poddawane wszystkie niekastrowane tryki i kozły w wieku powyżej 6 miesięcy oraz 25% samic dojrziałych płciowo, nie mniej jednak niż 50 zwierząt, a w stadach, gdzie liczba takich zwierząt nie przekracza 50 sztuk — wszystkie samice;
  - 2) w okresie ostatnich 5 lat nie stwierdzono przypadku brucelozы owiec i kóz;
  - 3) szczepienie zwierząt przeciwko brucelozie owiec i kóz jest zabronione co najmniej od 3 lat;
  - 4) przywożone dla celów chowu lub hodowli owce i kozy pochodzą wyłącznie z krajów (regionów) wolnych od brucelozы owiec i kóz i uzyskują ujemny wynik badań serologicznych w kierunku brucelozы.
2. Główny Lekarz Weterynarii uznaje część kraju za wolną od brucelozы owiec i kóz na podstawie wniosku wojewódzkiego lekarza weterynarii.
- § 62. Uznaje się, że obszar kraju lub jego część pozostaje obszarem wolnym od brucelozы owiec i kóz, jeżeli:
- 1) w pierwszym roku po uznaniu kraju lub jego części za wolne od brucelozы owiec i kóz poddaje się badaniom serologicznym co najmniej 10% owiec i kóz w wieku powyżej 6 miesięcy w losowo wybranych stadach owiec lub kóz i uzyskuje się wyłącznie wyniki ujemne albo poddaje się badaniom przed- i poubojowym co najmniej 99% zabijanych owiec i kóz, a wyniki tych badań wskazują, że liczba stad zakażonych brucelozą owiec i kóz nie przekracza 0,2% wszystkich stad;
  - 2) rozpoczynając od drugiego roku po uznaniu kraju lub jego części za wolne od brucelozы owiec i kóz, poddaje się corocznie badaniom serologicznym co najmniej 5% owiec i kóz w wieku powyżej 6 miesięcy w losowo wybranych stadach i uzyskuje się wyłącznie wyniki ujemne albo poddaje się badaniom przed- i poubojowym co najmniej 95% zabijanych owiec i kóz i wyniki tych badań wskazują, że liczba stad zakażonych brucelozą owiec i kóz nie przekracza 0,2% wszystkich stad.

Rozdział 23

Postępowanie przy zwalczaniu enzootycznej białaczki bydła (Enzootic bovine leucosis)

§ 63. Powiatowy lekarz weterynarii uznaje ognisko enzootycznej białaczki bydła za wygaste, jeżeli:

- 1) wszystkie zwierzęta dotknięte enzootyczną białaczką bydła oraz ich potomstwo zostały usunięte lub padły, a ich zwłoki usunięte w sposób uniemożliwiający szerzenie się choroby, natomiast pozostałe zwierzęta w wieku powyżej 12 miesięcy, po upływie co najmniej 3 miesięcy od usunięcia z ogniska ostatniego zwierzęcia chorego lub podejrzanego o zakażenie enzootyczną białaczką bydła, zostały poddane dwukrotnemu badaniu serologicznemu w kierunku tej choroby w odstępie co najmniej 4 miesięcy i uzyskały ujemne wyniki tych badań;
- 2) oczyszczanie i odkażanie zostało przeprowadzone w sposób określony w załączniku nr 6 do rozporządzenia, właściwy dla tej choroby.

§ 64. 1. Obszar kraju lub jego część mogą być uznane za wolne od enzoptycznej białaczki bydła, jeżeli:

- 1) co najmniej 99,8% stad bydła spełnia następujące warunki:
  - a) w okresie ostatnich 2 lat nie stwierdzono klinicznych (guzowatych) postaci choroby w wyniku laboratoryjnych badań rozpoznawczych,
  - b) w ostatnim roku bydło w wieku powyżej 2 lat w dwóch kolejnych badaniach serologicznych, wykonanych w odstępie co najmniej 4 miesięcy, uzyskało wyniki ujemne,
  - c) bydło jest własnego chowu;
- 2) w okresie ostatnich 3 lat nie stwierdzono klinicznej (guzowatej) postaci enzoptycznej białaczki bydła;
- 3) w okresie ostatnich 2 lat zbadano serologicznie z wynikiem ujemnym wszystkie zwierzęta w wieku powyżej 24 miesięcy;
- 4) przywożone dla celów chowu lub hodowli bydło pochodzi wyłącznie z krajów (regionów) wolnych od enzoptycznej białaczki bydła.

2. Uznaje się, że obszar kraju lub jego część pozostają obszarem wolnym od enzoptycznej białaczki bydła, jeżeli:

- 1) poddawane ubojowi bydło jest badane, a stwierdzone w czasie badania guzy są poddawane laboratoryjnym badaniom rozpoznawczym;
- 2) zwierzęta reagujące dodatnio na białaczkę w badaniach serologicznych są poddawane ubojowi, a w stadach ich pochodzenia przeprowadza się badanie serologiczne w kierunku enzoptycznej białaczki bydła;
- 3) wszystkie zwierzęta w wieku powyżej 2 lat są badane serologicznie przez pierwsze pięć lat po uznaniu tego obszaru za wolny od enzoptycznej białaczki bydła i w tym czasie mniej niż 0,2% stad uznano za zakażone; częstotliwość badań serologicznych może zostać zmniejszona i obejmować wszystkie zwierzęta w wieku powyżej 2 lat w losowo wybranym 1% stad każdego roku, jeżeli w okresie ostatnich 3 lat nie było zgłaszanego przypadku białaczki w proporcji jedno stado na 10 000.

3. Główny Lekarz Weterynarii uznaje część kraju za wolną od enzoptycznej białaczki bydła na podstawie wniosku wojewódzkiego lekarza weterynarii.

Rozdział 24

Postępowanie przy zwalczaniu gąbczastej encefalopatii bydła (Bovine spongiform encephalopathy — BSE)

§ 65. Powiatowy lekarz weterynarii po otrzymaniu zawiadomienia o podejrzeniu wystąpienia gąbczastej encefalopatii bydła poza czynnościami, o których mowa w § 3 ust. 2, powiadamia państwowego powiatowego inspektora sanitarnego.

§ 66. Powiatowy lekarz weterynarii uznaje ognisko gąbczastej encefalopatii bydła za wygaste, jeżeli:

- 1) wszystkie zwierzęta wrażliwe z ogniska padły albo zostały zabite, a ich zwłoki i części zwłok oraz środki żywienia zwierząt zawierające białko ssaków zostały usunięte i zniszczone przez poddanie utylizacji w czasie 20 minut przy temperaturze 133°C i ciśnieniu 3 barów, a uzyskane mączki i tłuszczone w temperaturze 850°C;
- 2) oczyszczenie i odkażenie zostało przeprowadzone w sposób określony w załączniku nr 6 do rozporządzenia, właściwy dla tej choroby.

§ 67. 1. Obszar kraju lub jego część uznaje się za wolne od gąbczastej encefalopatii bydła, jeżeli zostały spełnione następujące warunki:

- 1) w okresie ostatnich 7 lat nie stwierdzono tej choroby;
- 2) zakazane jest używanie w żywieniu bydła mączek mięsnych i kostnych (białka) ssaków;
- 3) całe pogłowie kierowanego do uboju bydła w wieku powyżej 30 miesięcy jest poddawane laboratoryjnym badaniom rozpoznawczym w kierunku gąbczastej encefalopatii bydła;
- 4) badaniom, o których mowa w pkt 3, jest poddawane padłe oraz eliminowane z chowu i hodowli bydło w wieku powyżej 24 miesięcy.

2. Główny Lekarz Weterynarii uznaje część kraju za wolną od gąbczastej encefalopatii bydła na podstawie wniosku wojewódzkiego lekarza weterynarii.

Rozdział 25

Postępowanie przy zwalczaniu zgnilca amerykańskiego pszczoł (Histalysis infectiosa larve, pestis apium americana)

§ 68. Powiatowy lekarz weterynarii uznaje ognisko zgnilca amerykańskiego pszczoł za wygaste, jeżeli:

- 1) znajdujące się w ognisku pnie pszczele zostały zlikwidowane albo
- 2) zastosowano zabiegi mające na celu ratowanie znajdujących się w ognisku pni pszczelich, a ich skuteczność została stwierdzona przez powiatowego lekarza weterynarii;
- 3) oczyszczenie i odkażenie zostało przeprowadzone w sposób określony w załączniku nr 6 do rozporządzenia, właściwy dla tej choroby.

Rozdział 26

Przepis końcowy

§ 69. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 3 miesięcy od dnia ogłoszenia.

Załącznik nr 1

RODZAJE MATERIAŁU BIOLOGICZNEGO ORAZ SPOSÓB POBIERANIA PRÓBEK DO LABORATORYJNYCH
BADAŃ ROZPOZNAWCZYCH DLA POSZCZEGÓLNYCH CHOROÓB ZAKAŻNYCH ZWIERZĄT

I. Część ogólna

1. Z uwagi na to, że materiał biologiczny może zawierać niebezpieczne czynniki zakaźne, dlatego też każda próbka pobranego materiału powinna być odpowiednio opakowana i transportowana z zachowaniem szczególnych środków ostrożności. Do badań laboratoryjnych pobiera się próbki tkanek zwierząt żywych, zabitych lub padłych. Materiał od zwierząt żywych należy pobierać, nie zadając zwierzęciu zbędnego bólu. Miejsca, z których pobierane są próby, nie mogą być odkażane, ponieważ nawet nieznaczna ilość środka odkażającego może inaktywować zarazek. Należy takie miejsca oczyścić lub opłukać wodą bez detergentów i środków dezynfekcyjnych. Próbkę materiału pobiera się czystymi jałowymi narzędziami najlepiej jednokrotnego użycia. Każda próbka powinna być umieszczona w mocnym szklanym lub plastikowym sterylnym pojemniku, zamykanym szczelnym przykryciem (najlepiej zakręcanym korkiem z gumową podkładką lub uszczelką) zabezpieczającym przed wyciekami zawartości. Przykrycie to należy okleić dookoła wodoodporną taśmą samoprzylepną. Powierzchnię zewnętrzną pojemnika należy po zamknięciu starannie zdezynfekować, a następnie opłukać czystą wodą. Każdy pojemnik należy zaopatrzyć w etykietę zawierającą opis zwierzęcia i jego numer identyfikacyjny, rodzaj próbki, datę i miejsce pobrania. Po starannym zapakowaniu próbki, pobranej narzędziami wchodzącymi w skład zestawu do pobierania materiału biologicznego do laboratoryjnych badań rozpoznawczych dla chorób zakaźnych zwierząt, opisanego w części III niniejszego załącznika, pojemnik z próbką, z załączonym pismem przewodnim, którego wzór stanowi część IV niniejszego załącznika, umieszcza się w kontenerze, mocnym kartonie lub pudełku drewnianym i transportuje do właściwego laboratorium w temperaturze 4°C. Na opakowaniu zewnętrznym kontenera (pudełka), w którym przewozi się szczególnie zakaźny materiał, należy zamieścić następujące napisy ostrzegawcze i informacje: **Materiał biologiczny zakaźny! Nie otwierać podczas transportu! W sytuacjach szczególnych kontaktować się z (podać imiona i nazwiska lub nazwy oraz adresy i telefony nadawcy i odbiorcy)!**
2. Od zwierząt żywych pobiera się następujące próbki do badań laboratoryjnych:
  - 1) krew:
    - a) z dodatkiem środka zapobiegającego krzepliwości (np. sole heparyny), gdy chodzi o wykrycie zarazka we krwi (okres wirerii lub bakteremii), albo
    - b) bez dodatku środka konserwującego, gdy chodzi o wykrycie przeciwciał danej choroby zakaźnej.Krew należy pobierać igłą jednorazową do sterylnej probówki (lub tubostrzykawki); z igły krew powinna wolno spływać do probówki po ścianie wewnętrznej do 2/3 pojemności; po pobraniu krew należy stopniowo schłodzić, ale nie zamrażać; próbki z krwią z antykoagulantem należy dobrze wymieszać. Próbkę może stanowić rozmaz krwi pełnej zasuszony na szkiełku podstawowym;
  - 2) mleko — próby należy pobierać bez dodatków do sterylnych probówek (po kilku strzyknięciach do przedzająca);
  - 3) śluz z jamy gardłowej zwierząt (przy podejrzeniu nosicielstwa wirusa pryszczycy) w ilości co najmniej 2 ml z dodatkiem płynu buforowego o pH 7,4—7,6 (o składzie: płyn do hodowli tkankowej i gliceryna w stosunku 1:1 z dodatkiem 1000 jm/ml penicyliny) należy transportować w stanie zamrożonym do -70°C;
  - 4) wymazy śluzu z nosa, pyska, tchawicy, kloaki itp. pobiera się jałowym wacikiem i konserwuje w płynie buforowym;
  - 5) ściany pęcherzy z języka, podniebienia, ryja, racic lub wymienia; do izolacji wirusa i wykrywania antygeny wirusa — minimum 2 gramy (wielkość znaczka pocztowego); materiał umieścić w buforze transportowym — PBS/gliceryna w proporcji 1:1 plus 1000 jm/ml penicyliny; do laboratorium należy przewozić w temperaturze 4°C;
  - 6) płynna zawartość pęcherzy — należy pobrać do jałowej strzykawki jednorazowego użytku i umieścić w buforze transportowym jak nabłonek;
  - 7) wycinki łożyska szczególnie po poronieniu;

- 8) Nasienie (do izolacji wirusa) należy konserwować jak w przypadku śluzu z jamy gardłowej (transportować w ciekłym azocie).
3. Od zwierząt padłych lub zabitych pobiera się następujący materiał do badań: chorobowo zmienione narządy, tkanki i lokalne węzły chłonne lub całe ryby, racice, strzyki wymienia lub tarcze ryjowe (przy podejrzeniu pryszczycy u świń), kawałek skóry lub mażowinę uszną, część kości grubej (wąglik) oraz mocz (szczególnie przy księgosuszu).

II. Pobieranie próbek materiału biologicznego przy poszczególnych chorobach zakaźnych zwierząt

1) Pryszczycza

Do badań laboratoryjnych pobiera się:

- a) ściany pęcherzy (co najmniej 2 gramy) i płyn z pęcherzy,
- b) krew,
- c) mleko,
- d) wymazy z nosa, pyska, tchawicy,
- e) racice, strzyki, sutki, tarczę ryjową;

2) Pęcherzykowe zapalenie jamy ustnej

Do badań laboratoryjnych pobiera się:

- a) krew,
- b) ściany pęcherzy (co najmniej 2 gramy) i płyn z pęcherzy,
- c) mleko,
- d) wymazy,
- e) racice, strzyki, sutki, tarczę ryjową;

3) Choroba pęcherzykowa świń

Do badań laboratoryjnych pobiera się:

- a) ściany pęcherzy (co najmniej 2 gramy) i płyn z pęcherzy,
- b) racice, sutki, tarczę ryjową,
- c) krew,
- d) wymaz z nosa i pyska;

4) Księgosusz

Do badań laboratoryjnych pobiera się:

- a) krew,
- b) mocz,
- c) mleko,
- d) chorobowo zmienione wycinki jelit;

5) Pomór małych przeżuwaczy

Do badań laboratoryjnych pobiera się:

- a) krew,
- b) mocz,
- c) wymazy ze spojówek, błony śluzowej jamy ustnej, z nosa i z odbytu,
- d) wycinki chorobowo zmienionych narządów oraz lokalne węzły chłonne;

6) Zaraza płucna bydła

Do badań laboratoryjnych pobiera się:

- a) krew,
- b) mocz,
- c) wymazy z jamy gardła;

7) Guzowata choroba skóry bydła

Do badań laboratoryjnych pobiera się:

- a) krew,
- b) mocz,
- c) wymazy z jamy gardła,
- d) wycinki chorobowo zmienionej skóry,
- e) wycinki chorobowo zmienionej tkanki płucnej i okoliczne węzły chłonne;

8) Gorączka doliny Rift

Do badań laboratoryjnych pobiera się:

- a) krew,
- b) wymazy z jamy nosa lub gardła,
- c) wycinki wątroby, śledziony i mózgu pobrane od zwierząt zabitych lub padłych oraz z poronionych płodów;

9) Choroba niebieskiego języka

Do badań laboratoryjnych pobiera się:

- a) krew,
- b) wymazy z jamy nosa lub gardła,
- c) wycinki wątroby, śledziony i mózgu pobrane od zwierząt zabitych lub padłych oraz z poronionych płodów;

10) Ospa owiec i kóz

Do badań laboratoryjnych pobiera się:

- a) krew,
- b) ściany i zawartość pęcherzy,
- c) wycinki tożyska od samic, które poroniły,
- d) chorobowo zmienione wycinki płuc i innych narządów oraz okoliczne węzły chłonne;

11) Afrykański pomór koni

Do badań laboratoryjnych pobiera się:

- a) krew,
- b) mocz,
- c) wymazy z krtani;

12) Afrykański pomór świń

Do badań laboratoryjnych pobiera się:

- a) krew (pełna z dodatkiem środka przeciwkrzepliwego oraz krew na surowice),
- b) migdałki, nerki, węzły chłonne,
- c) w przypadku nietypowego przebiegu choroby — płuca lub szpik kostny, pobrane od zwierząt poddanych eutanazji (bezkrwawo) w szczytowej fazie choroby;

13) Klasyczny pomór świń

Do badań laboratoryjnych pobiera się:

- a) krew (pełna z dodatkiem środka przeciwkrzepliwego oraz krew na surowice),
- b) migdałki, śledzionę, nerki, węzły chłonne, końcowy odcinek jelita biodrowego (przy nietypowym przebiegu choroby), pobrane od zwierząt padłych (do 4 godzin po śmierci) lub poddanych eutanazji w szczytowej fazie choroby;

14) Influenza ptaków o wysokiej zjadliwości d. pomór drobiu

Do badań laboratoryjnych pobiera się:

- a) wymazy z tchawicy i kloaki lub kał — od ptaków żywych,
- b) wycinki tchawicy, płuc, serca, wątroby, śledziony, mózgu oraz kał lub jelita z treścią pokarmową (podwiązane) i inne chorobowo zmienione narządy — od ptaków zabitych lub padłych;

15) Rzekomy pomór drobiu

Do badań laboratoryjnych pobiera się:

- 1) wymazy z tchawicy i kloaki lub kał — od ptaków żywych,
- 2) wycinki tchawicy, płuc, serca, wątroby, śledziony, mózgu oraz kał lub jelita z treścią pokarmową (podwiązane) i inne chorobowo zmienione narządy — od ptaków zabitych lub padłych;

16) Enterowirusowe zapalenie mózgu i rdzenia u świń d. choroba cieszyńska i taflańska

Do badań laboratoryjnych pobiera się wycinki mózgu, w tym rdzenia przedłużonego, oraz odcinek lędźwiowy rdzenia kręgowego (w szczelnym naczyniu zawierającym 10% roztwór formaliny) — do badań histopatologicznych, lub wymienione tkanki w zamrożeniu lub schłodzeniu — do badań wirusologicznych;

17) Zakaźna martwica układu krwiotwórczego ryb łososiowatych

Do badań laboratoryjnych pobiera się:

- a) z wylęgu: całe ryby po usunięciu woreczka żółtkowego,
- b) z narybku o długości 4—6 cm: nierozdzielone wszystkie narządy jamy ciała oraz mózg oddzielnie z każdej ryby,
- c) od ryb o długości powyżej 6 cm: nerki, wątrobę, śledzionę i mózg oddzielnie z każdej ryby,
- d) od ikrzyc ryb: płyn jajnikowy oddzielnie od każdej ryby, nerki, wątrobę, śledzionę i mózg;

18) Wścieklizna

Do badań laboratoryjnych pobiera się:

- a) mózg, a w przypadku małych zwierząt całą głowę,
- b) krew oraz żuchwę lisa w przypadku badań kontrolnych przeprowadzanych po upływie miesiąca od dostnego szczepienia przeciwko wściekliźnie wolno żyjących lisów;

19) Wąglik

Do badań laboratoryjnych pobiera się:

- a) od zwierząt żywych krew oraz preparaty mazane na szkiełkach podstawowych,
- b) matżowinę uszną w przypadku, gdy zwłoki wykazują rozkład gnilny oraz gdy nie przeprowadza się sekcji zwierzęcia,
- c) kawałek kości grubej w przypadku daleko posuniętego rozkładu zwłok,
- d) wyjątkowo, od zwierząt poddanych ubojowi lub padłych pobiera się wycinki śledziony lub chorobowo zmienionego narządu,
- e) od świń podejrzanych o postać gardzielowo-językową wąglika (glosso-anthrax) węzły chłonne okołogardzielowe oraz wycinki galaretowatoobrzętkłych tkanek,
- f) jeśli zachodzi konieczność badania skór — wycinki o rozmiarach 5x10 cm, a gdy to nie jest możliwe ze względu na wartość skóry, skrawki z części nieprzedstawiających większych wartości;

20) Gruźlica bydła

Do badań laboratoryjnych pobiera się:

- a) wycinki chorobowo zmienionych narządów oraz lokalne węzły chłonne w przypadku stwierdzonych zmian chorobowych oraz w każdym przypadku uboju tuberkulinododatniego zwierzęcia,
- b) węzły chłonne: okotogardzielowe, oskrzelowe, śródpiersiowe, nadwymienniowe, węzły wątroby oraz kręzki — w przypadku braku zmian chorobowych oraz w każdym przypadku uboju tuberkulinododatniego zwierzęcia;

21) Brucelloza bydła, kóz i owiec, świń, owiec

Do badań laboratoryjnych pobiera się:

- a) krew od samic roniących po upływie od 12 do 20 dni po poronieniu,
- b) wycinki łożyska od samic, które poroniły,
- c) krew lub mleko do badań monitoringowych stad bydła;

22) Enzootyczna białaczka bydła

Do badań laboratoryjnych pobiera się:

- a) krew,
- b) wycinki chorobowo zmienionych narządów (tkanek),
- c) próbki mleka zbiorczego lub pulowanego do badań monitoringowych;

23) Gąbczasta encefalopatia bydła — BSE

Do badań laboratoryjnych pobiera się:

- a) całą głowę,
- b) próbki z rdzenia przedłużonego od zwierząt bez objawów nerwowych (pobieranie próbek: po odcięciu głowy ustawia się ją otworem potylicznym do góry, przez który wprowadza się tyżeczkę, kierując ją po stronie brzusznej rdzenia, między otoczką a samym rdzeniem, na głębokość 7—8 cm, ostrze tyżeczki obraca się o 90° w lewo i w prawo w celu obciążenia gałązek nerwowych, a następnie tyżeczkę z próbką materiału wyciąga się i kładzie do płytki Petriego);

24) Zgnilec amerykański pszczoł

Do badań laboratoryjnych pobiera się:

- a) wycinek plastra o wymiarach 10 x 10 cm z zamartłym lub chorym czerwiem (bez miodu),
- b) martwe pszczoły,
- c) pyłek, wosk i miód.

III. Zestaw do pobierania materiału biologicznego do laboratoryjnych badań rozpoznawczych dla chorób zakaźnych zwierząt

1. Kombinezon ochronny z kapturem	szt.	2
2. Fartuch gumowy	szt.	2
3. Pokrowce ochronne na buty lub buty gumowe	pary	2
4. Rękawice gumowe	pary	2
5. Okulary ochronne lub maska na twarz	szt.	2
6. Środki przeciwbólowe i uspokajające		
7. Pęseta	szt.	2
8. Nożyczki chirurgiczne z ostrym końcem	szt.	2
9. Łyżeczki z ostrymi krawędziami	szt.	2
10. Skalpele	szt.	2
11. Strzykawki jednorazowe	szt.	5
12. Igły do strzykawek	szt.	100
13. Probówki z igłą do pobierania krwi (min. 10 ml):		
a) dla bydła	szt.	50
b) dla świń	szt.	40
14. Kleszcze donosowe dla bydła	szt.	1
15. Kleszcze donosowe dla świń	szt.	1
16. Zgłębnik do pobierania próbek śluzu w przypadku podejrzenia o nosicielstwo	szt.	1

17. Pałeczki do wymazów z nosa dla świń, jałowe w probówce z podłożem transportowym	szt.	10
18. Probówki ze środkiem przeciwkrzepliwym (heparyna lub sól potasowa EDTA)	szt.	10
19. Pojemnik na próbki mały (20—30 ml) odporny na rozbicie z zakręcanym korkiem	szt.	4
20. Pojemnik na probówki duży (100—200 ml) wyłożony materiałem amortyzacyjnym i resorbującym z zakręcanym korkiem	szt.	2
21. Kontener do transportu, chłodzony	szt.	2
22. Roztwór 10% formaliny		
23. Soda kaustyczna w płatkach (0,5 kg) lub inne środki dezynfekcyjne		
24. Pisak wodoodporny	szt.	2
25. Naklejki samoprzylepne	szt.	100
26. Taśma uszczelniająca	szt.	5
27. Worki foliowe na zużyte materiały	szt.	100

IV. Wzór pisma przewodniego do próbek materiału biologicznego przekazywanych do laboratoryjnych badań rozpoznawczych

Powiatowy Lekarz Weterynarii w .....

Adres .....

Nr tel./faks .....

E-mail:

....., dnia ..... 20... r.

Nr .....

.....
(oznaczenie laboratorium)

1. Posiadacz zwierząt (imię i nazwisko lub nazwa oraz dokładny adres)

.....
.....

2. Opis zwierzęcia, od którego pochodzą próby .....

.....
.....

3. Przebieg choroby (daty: zachorowania, padnięcia, zabicia, sekcji, liczba zwierząt chorych, ogółem zwierząt w gospodarstwie itp.) .....

.....
.....

4. Objawy kliniczne — zmiany sekcyjne .....

.....
.....

5. Podejrzanie choroby .....

6. Rodzaj i opis przesyłanych próbek .....

.....
.....

7. Kierunek badań .....

.....
(powiatowy lekarz weterynarii
podpis i pieczęć)

WZÓR

Powiatowy Inspektorat Weterynarii
(adres)

KSIĄŻKA ZGŁOSZEŃ CHOROÓB ZAKAŻNYCH ZWIERZĄT
podlegających obowiązkowi zgłaszania i zwalczania

Założona dnia .....

Zakończona dnia .....

WZÓR

P R O T O K Ó Ł DOCHODZENIA EPIZOOTYCZNEGO I BADAŃ ZWIERZĄT

Przeprowadzonego w dniu ..... 20.....r. przez Powiatowego Lekarza Weterynarii

.....
(imię i nazwisko)

w ..... gmina ....., poczta ....., powiat .....

(wymienić miejscowość)

w wyniku zgłoszenia nr ..... z dnia ..... 20.....r. o podejrzeniu .....

(lp. księgi zgłoszeń)

(wymienić chorobę)

w gospodarstwie .....

(imię i nazwisko lub nazwa posiadacza oraz dokładny adres)

W miejscowości znajduje się ogółem gospodarstw ....., gospodarstw posiadających zwierzęta z gatunku podatnego ....., w tym ..... gospodarstw zapowietrzonych chorobą

.....

(wymienić chorobę)

I. STAN ZWIERZĄT WRAŻLIWYCH W GOSPODARSTWIE ZAKAŻONYM

Długość i szerokość geograficzna gospodarstwa: E..... ; N.....

GATUNEK ZWIERZĄT	Ogółem zwierząt w danej miejscowości	W gospodarstwie – OGNISKO PIERWOTNE / WTÓRNE *											Pozostało po wygaszeniu ogniska choroby	UWAGI	
		ogółem zwierząt chorych	w tym							zabito z nakazu organu Inspekcji Weterynaryjnej					
			podejrzanych		padłych		dobitych			podejrzanych					
			o chorobę	o zakażenie	ogółem	z tego okazano do badania	ogółem	z tego okazano do badania	chorych	o chorobę	o zakażenie				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	
Bydło															
Trzoda chlewna															
Owce															
Kozy															
Drób															
Koniowate															
Ryby															
Pszczoly															
Dziki gatunki:															

*) Niepotrzebne skreślić.

W rubrykach 8 i 10 należy podać tę ilość zwierząt, jaką zastał powiatowy lekarz weterynarii w chwili przybycia do danego gospodarstwa.

3. Powiatowy lekarz weterynarii na podstawie przeprowadzonego dochodzenia ustalił, co następuje:

- wystąpienie objawów wzbudzających podejrzenie o chorobę zakaźną podlegającą obowiązkowi zgłaszania i zwalczania w myśl art. 3 ust.1 ustawy z dnia 24 kwietnia 1997 r. o zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, badaniu zwierząt rzeźnych i mięsa oraz o Inspekcji Weterynaryjnej (Dz. U. z 1999 r. Nr 66, poz. 752, z późn.zm.), wymienioną w załączniku nr 1 do ustawy, zostało zauważone w dniu .....o godz. .... przez .....

w – na .....
(pomieszczeniu, pastwisku itp.)

O fakcie tym został powiadomiony: .....
(powiatowy lekarz weterynarii, wójt, burmistrz, prezydent miasta)

Zwierzęta chore były własnego chowu – zostały nabyte*)

.....
(wymienić, gdzie, kiedy i od kogo)

.....
(w razie sprowadzenia z zagranicy podać, czy zostały zachowane obowiązujące przepisy)

Przepisy art. 19 wyżej wymienionej ustawy zostały/ nie zostały*) zachowane.

4. Wyniki dochodzenia i badania:

(a) wynik badania klinicznego, (b) przebieg i czas trwania choroby**), (c) ewentualne źródło zakażenia, (d) inne fakty mogące mieć znaczenie dla sprawy, m.in. obrót zwierzętami (osoby wchodzące i wychodzące z gospodarstwa, wywóz i przywóz towarów – kiedy i dokąd, ruch środków transportu, okoliczne fermy zwierząt futerkowych itp.)

*) Niepotrzebne skreślić.

**) Należy podać dokładną datę zachorowania zwierząt wykazanych w tabeli na pierwszej stronie, szczególnie w kolumnach 4-13.

III. BADANIE POUBOJOWE

Opis zwierzęcia	STWIERDZONE ZMIANY	Podpis i pieczęć lekarza weterynarii

Stwierdzone zmiany nasuwają podejrzenie choroby zakaźnej — .....

IV. BADANIE SEKCYJNE

Sekcja dokonana w ..... dnia ..... o godz. ....
(miejsce dokonania sekcji)

wykazała zmiany anatomopatologiczne wskazujące na .....

Z przebiegu sekcji sporządzono protokół sekcji nr .....

W celu wysłania do laboratorium weterynaryjnego pobrano:

- 1) preparatów mazanych .....
- 2) preparatów odciskowych .....
- 3) próbek krwi .....
- 4) słoików z materiałem patologicznym .....
- 5) .....

V. WYNIKI BADAŃ ROZPOZNAWCZYCH

1) badania laboratoryjnego wykonanego przez .....
(nazwa laboratorium, numer i data badania)

.....
(rozpoznanie)

2) innych badań rozpoznawczych .....
(tuberkulinizacji, maleinizacji itp.)

.....
.....

VI. ROZPOZNANIE

Na podstawie przebiegu choroby, wyniku badania: klinicznego – poubojowego – sekcyjnego – laboratoryjnego *)

1) została stwierdzona choroba zakaźna zwierząt .....
(wymienić nazwę choroby)

2) uchylono podejrzenie choroby zakaźnej .....

....., dnia ..... 20....r.

.....
(podpis i pieczęć powiatowego lekarza weterynarii)

*) Niepotrzebne skreślić.

VII. UWAGI – powiatowego lekarza weterynarii dotyczące w szczególności:

wydaných decyzji, przeprowadzonych perlustracji, szczepień, oczyszczania i odkażania gospodarstw oraz miejsc uboju zwierząt i przerobu mięsa, a także innych miejsc przetwarzania artykułów zwierzęcego pochodzenia, m.in. mleczarni, garbarni, zakładów utylizacyjnych, miejsc spalania zwłok zwierzęcych, grzebowisk, przebiegu epizootii, daty wygaszenia ogniska choroby.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

WZÓR

PROTOKÓŁ SEKCJI

Nr .....

sporządzony w ..... dnia ..... 20....r.

O godz. .... dokonano sekcji zwłok .....

Sekcję przeprowadził powiatowy lekarz weterynarii .....

Przy sekcji byli obecni: 1) .....

2) .....

A. Badanie zewnętrzne**1. Opis zwierzęcia**

- 1) rodzaj i płeć .....
- 2) oznakowanie, nr kolczyka, tatuaż, inne .....
- 3) maść, oznaki .....
- 4) wiek i wielkość .....
- 5) budowa oraz stan odżywienia i utrzymania .....
- 6) oznaki śmierci (stężenie pośmiertne) .....
- 7) widoczne oznaki rozkładu .....

2. Oględziny zewnętrzne

- 1) skóra .....
- 2) głowa i jej naturalne otwory .....
- 3) szyja .....
- 4) klatka piersiowa .....
- 5) brzuch .....
- 6) grzbiet i lędźwie .....
- 7) ogon .....
- 8) odbył .....
- 9) zewnętrzne organy płciowe .....
- 10) gruczoły mleczne, wymię .....
- 11) kończyny .....

B. Badanie wewnętrzne**1. Jama brzuszna**

- 1) niewłaściwa zawartość .....
- 2) położenie widocznych części .....
- 3) wygląd widocznych części .....
- 4) przepona .....
- 5) sieć i otrzewna .....
- 6) jelito czcze i biodrowe .....
- 7) okrężnica .....
- 8) jelito ślepe .....
- 9) krezka wraz z gruczołami chłonnymi .....
- 10) śledziona .....
- 11) trzustka .....
- 12) dwunastnica i żołądek .....
- u przeżuwaczy:
  - a) żwacz .....
  - b) czepiec .....
  - c) księgi .....
  - d) trawieniec .....
- 13) wątroba .....
- 14) pęcherzyk żółciowy .....
- 15) nerki i nadnercza .....
- 16) pęcherz moczowy i moczowody .....
- 17) wewnętrzne organy płciowe .....
- 18) aorta brzuszna i większe naczynia krwionośne .....
- 19) mięśnie kręgosłupa i miednicy .....
- 20) kości kręgosłupa i miednicy .....

2. Jama piersiowa

- 1) mięśnie klatki piersiowej .....
- 2) mostek i części chrzęstne żeber .....
- 3) opłucna i jama opłucnowa .....
- 4) wygląd i wielkość widocznych części płuc .....
- 5) śródpiersie wraz z węzłami chłonnymi .....
- 6) większe naczynia krwionośne .....
- 7) worek osierdziowy wraz z zawartością .....
- 8) serce .....

- 9) płuca .....
  - 10) oskrzela .....
  - 11) część piersiowa przełyku .....
  - 12) górne odcinki żeber .....
- 3. Szyja**
- 1) większe naczynia krwionośne i nerwy .....
  - 2) krtań i tchawica .....
  - 3) gardło i przełyk .....
  - 4) migdałki i węzły chłonne .....
  - 5) ślinianki .....
  - 6) tarczycza i gruczoły przytarczycowe .....
  - 7) mięśnie szyi .....
  - 8) kręgi szyjne .....
- 4. Głowa**
- 1) kości głowy .....
  - 2) części miękkie głowy .....
    - a) wargi .....
    - b) nozdrza .....
    - c) śluzawica .....
    - d) tarcza ryjowa świń ..... - 3) naczynia krwionośne .....
  - 4) opony mózgu .....
  - 5) mózg, mózdzek, rdzeń przedłużony .....
  - 6) oczy, powieki, spojówki .....
  - 7) uszy i zewnętrzne przewody słuchowe .....
- 5. Jama nosowa i gębowa**
- 1) błona śluzowa jam .....
  - 2) wewnętrzna powierzchnia warg .....
  - 3) policzki .....
  - 4) podniebienie miękkie i twarde .....
  - 5) język .....
  - 6) dziąsła i zęby .....
  - 7) zatoka szczękowa i czołowa .....
  - 8) niewłaściwa zawartość jam .....
- 6. Kończyny**
- 1) kości i stawy .....
  - 2) mięśnie, naczynia, nerwy, węzły chłonne .....
  - 3) kopyta, racice i szpara międzyracicowa .....

C. Orzeczenie

Na podstawie wyniku sekcji stwierdzam, że wyżej opisane zwierzę(ta)
padło(y)*, zabito z nakazu organu Inspekcji Weterynaryjnej*

- było(y) / nie było(y)* dotknięte chorobą zakaźną .....,
(podać nazwę choroby zakaźnej)

- padło(y) wskutek zastosowania zabiegów nakazanych przez organy Inspekcji Weterynaryjnej.

.....
(data)

.....
(pieczęć i podpis powiatowego lekarza weterynarii)

Podpisy osób obecnych przy sekcji:

1. ....

2. ....

* Niepotrzebne skreślić.

WZÓR

Nr sprawy .....
 Nr ogniska .....

Protokół oceny aktualnej sytuacji w ognisku choroby zakaźnej zwierząt
 sporządzony w dniu ..... 20.....r.

z czynności dokonanych w czasie kolejnego dojazdu do miejscowości .....
 gospodarstwa .....

(imię i nazwisko lub nazwa posiadacza i dokładny adres)

Dojazd Nr .....
Data poprzedniego dojazdu ..... / 20.....

1. Stan zwierząt w gospodarstwie w dniu dojazdu

Rodzaj zwierząt	Gospodarstwo: ognisko choroby / poddane kontroli *)													
	Zwierząt													
	przybyło, urodziło się	ogółem w dniu badania	chorych	podejrzanych o zakażenie	padłych	poddanych utylizacji	zabitych z nakazu organu Inspekcji Weterynaryjnej			pozostało				
							chorych	o chorobę	o zakażenie	chorych	o chorobę	o zakażenie	ozdrowicieli	
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Bydło														
Trzoda chlewna														
Owce														
Kozy														
Drób														
Koniowate														
Ryby														
Psy														
Koty														
Pszczoły														
Dziki gatunki:														

2. Przebieg choroby od dnia poprzedniego dojazdu do chwili obecnej oraz wykonane czynności

.....
 .....
 .....

.....
 (podpis posiadacza zwierząt)

.....
 (pieczęć i podpis powiatowego lekarza weterynarii)

*) Niepotrzebne skreślić.

SPOSOBY OCZYSZCZANIA, ODKAŻANIA, DEZYNSEKCJI I DERATYZACJI WŁAŚCIWE DLA POSZCZEGÓLNYCH CHOROÓB ZAKAŻNYCH ZWIERZĄT

Rozdział I. Część ogólna

1. Środki ostrożności

- 1) osoby wykonujące zabiegi oczyszczania, odkażania, dezynsekcji i deratyzacji powinny być przeszkolone w zakresie obchodzenia się z preparatami używanymi do tych zabiegów, w tym w zakresie przygotowywania odpowiednich roztworów;
- 2) osoby wykonujące zabiegi oczyszczania, odkażania, dezynsekcji i deratyzacji powinny być zaopatrzone w ochronne okulary lub maski, kombinezon oraz rękawice i buty gumowe w celu ochrony przed poparzeniem lub zatruciem środkami stosowanymi przy wykonywanych zabiegach;
- 3) podczas wykonywania zabiegów należy zwrócić uwagę na przewody elektryczne i niebezpieczeństwo porażenia prądem;
- 4) podczas wykonywania zabiegów na wolnym powietrzu należy ze względów bezpieczeństwa brać pod uwagę siłę i kierunek wiatru.

2. Oczyszczanie

- 1) oczyszczanie polega na usunięciu z pomieszczeń dla zwierząt oraz z pomieszczeń gospodarczych i magazynowych, wybiegów i otoczenia budynków oraz na unieszkodliwieniu zakażonych odchodów zwierzęcych i innych substancji mogących zawierać czynniki chorobotwórcze;
- 2) oczyszczanie przeprowadza się przy użyciu środków:
  - a) fizycznych — ręcznych narzędzi, sprzętu mechanicznego lub wody pod ciśnieniem,
  - b) chemicznych — preparatów odtłuszczających lub detergentów;
- 3) oczyszczanie należy przeprowadzać w następującej kolejności:
  - a) wstępne spryskanie miejsc przebywania zwierząt, po ich usunięciu, środkiem odkażającym o takim stężeniu, jakie jest stosowane podczas odkażania,
  - b) oczyszczanie sufitu, a następnie ścian od góry w kierunku podłogi oraz okien i drzwi,
  - c) oczyszczanie żłobów, koryt, drabin i przegród, a także sprzętu, przedmiotów i narzędzi, które były używane przy obsłudze zwierząt, oraz ubrań ochronnych i obuwia osób obsługujących zwierzęta,
  - d) oczyszczanie podłogi oraz ziemi na wybiegach,
  - e) zebranie zanieczyszczeń stałych łącznie z obornikiem i poddanie ich utylizacji, spaleni lub biologicznemu odkażeniu;

- 4) unieszkodliwieniu poprzez spalenie w bezpiecznym miejscu na terenie gospodarstwa podlegają drewniane przedmioty, a w szczególności żłoby, koryta, przegrody, podłoga i inne przedmioty, jeżeli ich stan uniemożliwia skuteczne oczyszczenie i odkażenie.

3. Odkażanie

- 1) odkażanie (dezynfekcja) polega na niszczeniu czynników chorobotwórczych obecnych w środowisku;
- 2) przy stosowaniu środków odkażających obowiązują następujące zasady ogólne:
  - a) przy odkażaniu profilaktycznym stosuje się pół litra roztworu środka odkażającego na 1 m² powierzchni,
  - b) przy odkażaniu w środowisku zakażonym stosuje się co najmniej 1 litr roztworu środka odkażającego na 1 m² powierzchni,
  - c) przy zwalczaniu zakaźnych chorób zwierzęcych odkażanie przeprowadza się pod nadzorem powiatowego lekarza weterynarii;
- 3) odkażanie może być przeprowadzone przy użyciu środków:
  - a) fizycznych, m.in. przez spalenie sprzętów drewnianych, opalenie sprzętów metalowych, użycie gorącej wody lub pary wodnej,
  - b) chemicznych, takich jak związki sodu, wapnia i chloru o silnym działaniu zasadowym,
  - c) biologicznych (z udziałem bakterii nitryfikacyjnych), stosowanych do odkażania obornika i gnojowicy w następujący sposób:
    - miejsce na kopiec z obornikiem o wymiarach 2 m szerokości i nieograniczonej długości powinno znajdować się na terenie gospodarstwa zakażonego w pobliżu pomieszczeń inwentarskich na glebie ściślej, w miarę nieprzepuszczalnej; dno kopca po wyrównaniu powinno być wyłożone folią, na którą nakłada się warstwę obornika niezakażonego (najlepiej pochodzącego od koni lub bydła), a następnie układa się obornik zakażony w kształcie stożka na wysokość nieprzekraczającą 1,5 m od powierzchni gruntu, przykrywa się ściółką i warstwą ziemi o grubości co najmniej 20 cm, polewa się środkiem odkażającym i pozostawia się na okres, którego długość zależy od występującej choroby zakaźnej zwierząt,
    - gnojowicę i gnojówkę odkaża się przez dodanie środka dezynfekcyjnego, który miesza się z zawartością zbiornika i pozostawia na okres, którego długość zależy od rodzaju

choroby zakaźnej, zabezpieczając uprzednio przed dostępem zwierząt i ptactwa;

- 4) na poszczególnych etapach zwalczania chorób zakaźnych zwierząt wyróżnia się:
  - a) odkażanie zapobiegawcze, prowadzone w celu ochrony zwierząt przed chorobą zakaźną,
  - b) odkażanie bieżące, prowadzone w obecności zwierząt przy podejrzeniu lub stwierdzeniu u nich choroby zakaźnej,
  - c) odkażanie wstępne, wykonywane po usunięciu zwierząt oraz zwłok zwierzęcych z gospodarstwa (ogniska choroby),
  - d) odkażanie ostateczne, wykonywane po ostatecznym oczyszczeniu, przed uznaniem ogniska choroby zakaźnej zwierząt za wygasłe.

4. Dezynsekcja

Dezynsekcja polega na niszczeniu owadów przenoszących czynniki wywołujące choroby zakaźne zwierząt.

5. Deratyzacja

Deratyzacja polega na niszczeniu gryzoni przenoszących choroby zakaźne zwierząt albo będących rezerwuarem zarazków tych chorób w środowisku.

Rozdział II. Część szczegółowa

1. Oczyszczanie i odkażanie przy pryszczycy

- 1) przed bramą wjazdową i przed każdym wejściem do gospodarstwa, w którym wystąpiło podejrzenie o pryszczycę, oraz w ognisku pryszczycy, jak też przed każdym wejściem do pomieszczeń dla zwierząt wrażliwych na pryszczycę powinny być wyłożone maty nasyczone 2% roztworem sody żrącej, a także przygotowane woda, mydło i 0,2% roztwór kwasu cytrynowego lub 1% roztwór sody żrącej do dezynfekcji rąk, odkrytych części ciała i odzieży, a 2% roztwór wodny sody żrącej do dezynfekcji obuwia;
- 2) osoby, które miały kontakt ze zwierzętami chorymi na pryszczycę albo podejrzanymi o zakażenie się tą chorobą oraz ze sprzętem używanym do obsługi tych zwierząt, są obowiązane przed opuszczeniem miejsc przebywania zwierząt lub gospodarstwa oczyścić i odkażać ręce, ubranie i obuwie przy użyciu środków wymienionych w pkt 1;
- 3) środki transportu, sprzęt i inne przedmioty, które miały kontakt ze zwierzętami chorymi lub podejrzanymi o pryszczycę i pozostawały w środowisku zakażonym (ognisku pryszczycy), przed opuszczeniem gospodarstwa podlegają oczyszczeniu i odkażeniu przy użyciu środków wymienionych w pkt 1;
- 4) w gospodarstwie, w którym wystąpiło podejrzenie o pryszczycę, oraz w ognisku pryszczycy przepro-

wadza się 1—2 razy dziennie odkażanie bieżące przy użyciu odpowiedniego roztworu sody żrącej;

- 5) po likwidacji i usunięciu zwierząt i zwłok zwierzęcych z ogniska pryszczycy przeprowadza się oczyszczanie miejsc przebywania zwierząt poprzedzone polaniem 2% roztworem sody żrącej miejsc przebywania zwierząt, uboju i sekcji;
- 6) obornik oraz gnojowicę i gnojówkę poddaje się odkażaniu biologicznemu, przy czym obornik pozostawia się w kopcu przez okres co najmniej 42 dni; gnojowicę i gnojówkę, po zmieszaniu z 2% roztworem sody żrącej w proporcji 100 l roztworu na 1 000 l gnojowicy lub gnojówki i uzyskaniu wartości pH powyżej 12,5 lub z formaliną w proporcji 5 l formaliny na 1000 l gnojowicy lub gnojówki i zabezpieczeniu przed dostępem ludzi i zwierząt, pozostawia się na okres co najmniej 45 dni;
- 7) oczyszczanie i odkażanie po usunięciu zwierząt z ogniska pryszczycy przeprowadza się trzykrotnie w siedmiodniowych odstępach, przy czym zabiegi te wykonane po raz trzeci i sprawdzone przez powiatowego lekarza weterynarii są oczyszczaniem i odkażaniem ostatecznym przed uznaniem ogniska pryszczycy za wygasłe.

2. Oczyszczanie i odkażanie przy pęcherzykowym zapaleniu jamy ustnej

Oczyszczanie i odkażanie przy podejrzeniu lub stwierdzeniu pęcherzykowego zapalenia jamy ustnej wykonuje się w sposób właściwy dla pryszczycy.

3. Oczyszczanie i odkażanie przy chorobie pęcherzykowej świń

- 1) oczyszczanie i odkażanie przy podejrzeniu lub stwierdzeniu choroby pęcherzykowej świń wykonuje się w sposób właściwy dla pryszczycy;
- 2) środkami odkażającymi stosowanymi przy podejrzeniu lub stwierdzeniu choroby pęcherzykowej świń są:
  - a) roztwór sody żrącej w stężeniach określonych przy pryszczycy, a przy temperaturze otoczenia poniżej 10°C zamiast roztworu 2% stosuje się roztwór 3% podgrzany do temperatury 70—80°C,
  - b) 2% roztwór chloraminy z dodatkiem 0,1—0,2% kwasu azotowego przygotowany bezpośrednio przed użyciem,
  - c) 5% roztwór formaliny, a przy temperaturze otoczenia poniżej 10°C roztwór 10% podgrzany do temperatury 50°C,
  - d) 5% wodny roztwór preparatu Pollena JK, który w stężeniu 3% może być stosowany w obecności zwierząt,
  - e) 2% roztwór wapna chlorowanego;
- 3) odkażanie biologiczne obornika, gnojówki i gnojowicy przeprowadza się w sposób właściwy dla pryszczycy.

4. Oczyszczanie i odkażanie przy księgosuszu

- 1) oczyszczanie i odkażanie przy podejrzeniu lub stwierdzeniu księgosuszu wykonuje się w sposób właściwy dla pryszczycy;
- 2) środkami odkażającymi stosowanymi przy podejrzeniu lub stwierdzeniu księgosuszu są:
  - a) roztwór sody żrącej w stężeniu określonym przy pryszczycy,
  - b) 4% roztwór lizolu do odkażania osób, które miały kontakt z zakażonymi zwierzętami lub przedmiotami,
  - c) 2—3% roztwór fenolu, 5% roztwór lizolu lub kreoliny albo 5% roztwór wapna chlorowanego do odkażania miejsc przebywania zwierząt zakażonych po ich usunięciu z ogniska choroby.

5. Oczyszczanie i odkażanie przy pomorze małych przeżuwaczy

Oczyszczanie i odkażanie przy podejrzeniu lub stwierdzeniu pomoru małych przeżuwaczy wykonuje się w sposób właściwy dla pryszczycy oraz przy użyciu środków odkażających i ich stężenia, określonych przy księgosuszu.

6. Oczyszczanie i odkażanie przy zarazie płucnej bydła

- 1) oczyszczanie i odkażanie przy podejrzeniu lub stwierdzeniu zarazy płucnej bydła wykonuje się w sposób właściwy dla pryszczycy, jednak kolejne odkażania po usunięciu zwierząt z ogniska choroby przeprowadza się w odstępach 14-dniowych, tak aby ostateczne oczyszczenie i odkażenie było przeprowadzone po 30 dniach od dnia wstępnego odkażania;
- 2) środkami odkażającymi stosowanymi przy podejrzeniu lub stwierdzeniu zarazy płucnej bydła są:
  - a) roztwór sody żrącej w stężeniu określonym przy pryszczycy,
  - b) 4% wodny roztwór lizolu lub 1% wodny roztwór fenolu do odkażania osób, które miały kontakt z zakażonymi zwierzętami lub przedmiotami,
  - c) 3% wodny roztwór fenolu, 5% wodny roztwór lizolu lub kreoliny albo 5% roztwór wapna chlorowanego do odkażania miejsc przebywania zwierząt zakażonych po ich usunięciu z ogniska choroby.

7. Oczyszczanie, odkażanie i dezynsekcja przy guzowatej chorobie skóry bydła

- 1) oczyszczanie i odkażanie przy podejrzeniu lub stwierdzeniu guzowatej choroby skóry bydła wykonuje się w sposób właściwy dla pryszczycy, jednak kolejne odkażania po usunięciu zwierząt z ogniska choroby przeprowadza się w odstępach 14-dniowych, tak aby ostateczne oczyszczenie i odkażenie było przeprowadzone po 30 dniach od dnia wstępnego odkażania;

- 2) środkami odkażającymi stosowanymi przy podejrzeniu lub stwierdzeniu guzowatej choroby skóry bydła są:
  - a) roztwór sody żrącej w stężeniu określonym przy pryszczycy,
  - b) 3% wodny roztwór lizolu do odkażania osób, które miały kontakt z zakażonymi zwierzętami lub przedmiotami,
  - c) 3% wodny roztwór fenolu, 5% wodny roztwór lizolu lub kreoliny albo 5% roztwór wapna chlorowanego do odkażania miejsc przebywania zwierząt zakażonych po ich usunięciu z ogniska choroby oraz środków transportu użytych do przewozu tych zwierząt;
- 3) przy zwalczaniu guzowatej choroby skóry bydła przeprowadza się dezynsekcję pomieszczeń dla zwierząt oraz miejsc lęgowych owadów przenoszących tę chorobę.

8. Oczyszczanie, odkażanie i dezynsekcja przy gorączce doliny Rift

- 1) oczyszczanie i odkażanie przy podejrzeniu lub stwierdzeniu gorączki doliny Rift wykonuje się w sposób właściwy dla pryszczycy, jednak kolejne odkażania po usunięciu zwierząt z ogniska choroby przeprowadza się w odstępach 14-dniowych, tak aby ostateczne oczyszczenie i odkażenie było przeprowadzone po 30 dniach od dnia wstępnego odkażania;
- 2) środkami odkażającymi stosowanymi przy podejrzeniu lub stwierdzeniu gorączki doliny Rift są:
  - a) roztwór sody żrącej w stężeniu określonym przy pryszczycy,
  - b) 3% wodny roztwór lizolu do odkażania osób, które miały kontakt z zakażonymi zwierzętami lub przedmiotami,
  - c) 3% wodny roztwór fenolu, 5% wodny roztwór lizolu lub kreoliny albo 5% roztwór wapna chlorowanego do odkażania miejsc przebywania zwierząt zakażonych po ich usunięciu z ogniska choroby oraz środków transportu użytych do przewozu tych zwierząt;
- 3) przy zwalczaniu gorączki doliny Rift przeprowadza się dezynsekcję pomieszczeń dla zwierząt oraz miejsc lęgowych owadów przenoszących tę chorobę.

9. Oczyszczanie, odkażanie i dezynsekcja przy chorobie niebieskiego języka

- 1) oczyszczanie i odkażanie przy podejrzeniu lub stwierdzeniu choroby niebieskiego języka wykonuje się w sposób właściwy dla pryszczycy, jednak kolejne odkażania po usunięciu zwierząt z ogniska choroby przeprowadza się w odstępach 14-dniowych, tak aby ostateczne oczyszczenie i odkażenie było przeprowadzone po 30 dniach od dnia wstępnego odkażania;

- 2) środkami odkażającymi stosowanymi przy podejrzeniu lub stwierdzeniu choroby niebieskiego języka są:
  - a) roztwór sody żrącej w stężeniu określonym przy pryszczycy,
  - b) 3% wodny roztwór lizolu lub 1% roztwór fenolu do odkażania osób, które miały kontakt z zakażonymi zwierzętami lub przedmiotami,
  - c) 3% wodny roztwór fenolu, 5% wodny roztwór lizolu lub kreoliny albo 5% roztwór wapna chlorowanego do odkażania miejsc przebywania zwierząt zakażonych po ich usunięciu z ogniska choroby oraz środków transportu użytych do przewozu tych zwierząt;
- 3) przy zwalczaniu choroby niebieskiego języka przeprowadza się dezynsekcję pomieszczeń dla zwierząt oraz miejsc lęgowych owadów przenoszących tę chorobę.

10. Oczyszczanie i odkażanie przy ospie owiec i kóz

- 1) oczyszczanie i odkażanie przy podejrzeniu lub stwierdzeniu ospy owiec i kóz wykonuje się w sposób właściwy dla pryszczycy;
- 2) środkami odkażającymi stosowanymi przy podejrzeniu lub stwierdzeniu ospy owiec i kóz są:
  - a) 1% roztwór fenolu lub 3% roztwór preparatu Pollena JK do odkażania osób, które miały kontakt z zakażonymi zwierzętami lub z zakażonym środowiskiem,
  - b) 3% wodny roztwór fenolu, 2,5% roztwór kwasu siarkowego albo 5% roztwór preparatu Pollena JK do odkażania miejsc przebywania zwierząt zakażonych po ich usunięciu z ogniska choroby oraz środków transportu użytych do przewozu tych zwierząt.

11. Oczyszczanie, odkażanie i dezynsekcja przy afrykańskim pomorze koni

- 1) oczyszczanie i odkażanie przy podejrzeniu lub stwierdzeniu afrykańskiego pomoru koni wykonuje się w sposób oraz przy użyciu środków odkażających i ich stężenia, określonych przy pryszczycy, jednak kolejne zabiegi odkażania po usunięciu zwierząt z ogniska choroby przeprowadza się w odstępach 14-dniowych, tak aby ostateczne oczyszczenie i odkażenie było przeprowadzone po 30 dniach od dnia wstępnego odkażania;
- 2) przy zwalczaniu afrykańskiego pomoru koni, choroby przenoszonej przez komary z rodzaju *Culicoides*, przeprowadza się dezynsekcję w pomieszczeniach dla zwierząt wrażliwych i miejscach wylęgu komarów.

12. Oczyszczanie i odkażanie przy afrykańskim pomorze świń

- 1) oczyszczanie i odkażanie przy podejrzeniu lub stwierdzeniu afrykańskiego pomoru świń wykonuje

się w sposób właściwy dla pryszczycy, jednak kolejne odkażania po usunięciu zwierząt z ogniska choroby przeprowadza się w odstępach 14-dniowych, tak aby ostateczne oczyszczenie i odkażenie było przeprowadzone po 30 dniach od dnia wstępnego odkażania;

- 2) środkami odkażającymi stosowanymi przy podejrzeniu lub stwierdzeniu afrykańskiego pomoru świń są:
  - a) 1% roztwór sody żrącej lub 2% roztwór wapna chlorowanego do odkażania osób, które miały kontakt z zakażonymi zwierzętami lub zakażonym środowiskiem,
  - b) wapno chlorowane do unieszkodliwienia zwłok świń padłych lub zabitych, zakopywanych na terenie ogniska choroby, oraz obornika i zakażonych odpadów,
  - c) wapno chlorowane w proporcji 5 kg na 1000 l gnojowicy lub gnojówki przeznaczonej do odkażania biologicznego,
  - d) 3% roztwór sody żrącej lub 5% roztwór wapna chlorowanego do odkażania miejsc przebywania zwierząt zakażonych po ich usunięciu z ogniska choroby oraz środków transportu użytych do przewozu tych zwierząt.

13. Oczyszczanie i odkażanie przy klasycznym pomorze świń

Oczyszczanie i odkażanie przy podejrzeniu lub stwierdzeniu klasycznego pomoru świń wykonuje się w sposób oraz przy użyciu środków odkażających i ich stężenia, określonych przy pryszczycy.

14. Oczyszczanie i odkażanie przy influencji ptaków o wysokiej zjadliwości d. pomór drobiu

- 1) oczyszczanie i odkażanie przy podejrzeniu lub stwierdzeniu influencji ptaków o wysokiej zjadliwości wykonuje się w sposób właściwy dla pryszczycy;
- 2) do zabiegów odkażania przy podejrzeniu lub stwierdzeniu influencji ptaków o wysokiej zjadliwości stosuje się:
  - a) 1% wodny roztwór kreoliny lub lizolu do odkażania osób, które miały kontakt z zakażonymi zwierzętami lub z zakażonym środowiskiem,
  - b) 5% wodny roztwór kreoliny lub lizolu, 5% wapno chlorowane albo 5% roztwory związków krezolowych, a także formalina lub chlor w postaci aerozolu do odkażania miejsc przebywania zwierząt zakażonych po ich usunięciu z ogniska choroby oraz środków transportu użytych do przewozu tych zwierząt,
  - c) unieszkodliwienie pomiotu i odpadów poprzez spalenie, poddanie działaniu pary wodnej o temperaturze nie niższej niż 70°C lub odkażanie biologiczne w sposób właściwy dla pryszczycy.

15. Oczyszczanie i odkażanie przy rzekomym pomorze drobiu

Oczyszczanie i odkażanie przy podejrzeniu lub stwierdzeniu rzekomego pomoru drobiu wykonuje się w sposób właściwy dla grypy i zapalenia błonicy u ptaków.

16. Oczyszczanie i odkażanie przy enterowirusowym zapaleniu mózgu i rdzenia u świń d. choroba cie-szyńska i taflańska

- 1) oczyszczanie i odkażanie przy podejrzeniu lub stwierdzeniu enterowirusowego zapalenia mózgu i rdzenia u świń wykonuje się w sposób właściwy dla pryszczycy, jednak kolejne odkażania po usunięciu zwierząt z ogniska choroby przeprowadza się w odstępach 14-dniowych, tak aby ostateczne oczyszczenie i odkażenie było przeprowadzone po 30 dniach od dnia wstępnego odkażania;
- 2) środkami odkażającymi stosowanymi przy podejrzeniu lub stwierdzeniu enterowirusowego zapalenia mózgu i rdzenia u świń są:
  - a) roztwór sody żrącej w stężeniu określonym przy pryszczycy,
  - b) 2% wodny roztwór formaliny,
  - c) obornik w ognisku enterowirusowego zapalenia mózgu i rdzenia u świń podlega unieszkodliwieniu przez spalenie lub poddaje się go odkażaniu biologicznemu, pozostawiając w kopcu na okres 28 dni.

17. Oczyszczanie i odkażanie przy zakaźnej martwicy układu krwiotwórczego ryb łososiowatych

- 1) przed bramą wjazdową i przed każdym wejściem do gospodarstwa, w którym wystąpiło podejrzenie o zakaźną martwicę układu krwiotwórczego ryb łososiowatych oraz w ognisku zakaźnej martwicy układu krwiotwórczego ryb łososiowatych powinny być wyłożone maty nasyczone 2% roztworem sody żrącej, a sprzęt do połowu i przechowywania ryb podlega każdorazowo oczyszczeniu i odkażeniu w mleku wapiennym (po zmieszaniu 1 części wapna palonego i 4 części wody uzyskuje się zagęszczone mleko wapienne, którego 1 część należy zmieszać z 20 częściami wody, aby uzyskać mleko wapienne do odkażania);
- 2) po spuszczeniu wody z wszystkich zakażonych stawów, zbiorników do podchowu wylęgu i aparatów lęgowych, wszystkie miejsca zakażone należy odkażać przez posypanie rozdrobnionym wapnem palonym w proporcji 2,5 do 3 ton na 1 ha powierzchni stawów, kanałów doprowadzających i odprowadzających wodę i innych urządzeń hydrotechnicznych, a następnie wlać wodę w ilości pokrywającej posypaną wapnem powierzchnię, wodę tę rozmieszać z wapnem i pozostawić na 8—10 dni; po kolejnym spuszczeniu wody należy przeprowadzić dokładne oczyszczenie mechaniczne stawów i urządzeń hydrotechnicznych z mułu i innych zanieczyszczeń;

3) po oczyszczeniu należy przeprowadzić ponowne odkażenie o oczyszczenie stawów i urządzeń hydrotechnicznych w sposób określony w pkt 2, a następnie uzupełnić wodą do pełnej pojemności obiektów i pozostawić na 1 miesiąc bez zarybiania tych obiektów.

18. Oczyszczanie i odkażanie przy wściekłości

- 1) przy podejrzeniu lub stwierdzeniu wścieklicy u zwierząt gospodarskich, przed każdym wejściem do pomieszczeń dla tych zwierząt powinny być wyłożone maty nasyczone 2% roztworem sody żrącej, a po usunięciu zwierząt lub ich zwłok z ogniska wścieklicy miejsca ich przebywania powinny być oczyszczone i odkażone w sposób właściwy dla pryszczycy przy użyciu 2% roztworu sody żrącej;
- 2) obornik pochodzący od zwierząt gospodarskich dotkniętych wścieklicą poddaje się odkażaniu biologicznemu, pozostawiając w kopcu na okres co najmniej 42 dni;
- 3) osoby opiekujące się zwierzętami chorymi lub podejrzanymi o wścieklicę po zakończonej obsłudze powinny poddać się odkażaniu 1% roztworem sody żrącej;
- 4) przy stwierdzeniu wścieklicy u zwierząt domowych należy spalić ich legowiska, również w postaci bud, koszów lub skrzynek, a miejsca ich przebywania odkażać 1% roztworem chloraminy lub 1% roztworem sody żrącej.

19. Oczyszczanie i odkażanie przy wągliku

- 1) przy oczyszczaniu i odkażaniu w przypadku wąglika należy uwzględnić fakt, że w warunkach tlenowych laseczka wąglika przekształca się w zarodniki, które nawet po kilkudziesięciu latach mogą wywołać chorobę;
- 2) oczyszczanie i odkażanie przy podejrzeniu lub stwierdzeniu wąglika wykonuje się w sposób właściwy dla pryszczycy, przeprowadzając ponowne odkażanie po upływie 14 dni;
- 3) środkami odkażającymi stosowanymi przy podejrzeniu lub stwierdzeniu wąglika są:
  - a) 5% roztwór formaliny, 5% roztwór wapna palonego lub zagęszczone mleko wapienne (1 część wapna palonego plus 4 części wody) do odkażania miejsc przebywania zwierząt po ich usunięciu oraz środków transportu,
  - b) spalenie lub poddanie działaniu gorącej pary wodnej obornika, resztek paszy i innych zanieczyszczeń, a jeżeli jest to niewykonalne, poddanie ich odkażaniu biologicznemu, pozostawiając w kopcu na okres co najmniej 42 dni,
  - c) spalenie podejrzanego o zakażenie wąglikiem zapasów pasz objętościowych, w szczególności siana lub słomy, które mogą być wykorzystane jedynie do żywienia zwierząt szczepionych przeciwko wąglikowi, w terminie 1 miesiąca po zakończonym zaszczepieniu.

20. Oczyszczanie i odkażanie przy gruźlicy bydła

- 1) po usunięciu zwierząt chorych i podejrzanych o zakażenie się gruźlicą, jak również zwierząt padłych, w miejscach ich przebywania przeprowadza się oczyszczanie w sposób właściwy dla przyszczy;
- 2) środkami odkażającymi stosowanymi przy podejrzeniu gruźlicy bydła są:
  - a) 6—10% roztwór kreoliny,
  - b) 10% roztwór lizolu,
  - c) 5—8% roztwór fenolu,
  - d) 3% roztwory wodne: lysoformin 3000, sterydial lub desform;
- 3) obornik, ściótkę, resztki paszy oraz inne zanieczyszczenia poddaje się odkażaniu biologicznemu, pozostawiając w kopcu na okres co najmniej 21 dni, a gnojowicę i gnojówkę odkaża się przez dodanie suchego wapna chlorowanego w stosunku 1 kg wapna na 20 litrów gnojowicy lub gnojówki i zmieszanie;
- 4) wybiegi zakażone odkaża się, rozsypując wapno chlorowane lub wapno niegaszone i mieszając z ziemią;
- 5) oczyszczanie i odkażanie, o którym mowa w pkt 1 i 2, należy powtórzyć przed uznaniem ogniska za wygasłe.

21. Oczyszczanie, odkażanie i deratyzacja przy brucelozie bydła (*B. abortus*), kóz i owiec (*B. melitensis*), świń (*B. suis*, *B. abortus*) i owiec (*B. ovis*)

- 1) po usunięciu zwierząt chorych i podejrzanych o zakażenie się brucelozą, jak również zwierząt padłych i zabitych z powodu brucelozy, miejsca ich przebywania łącznie z wybiegami polewa się obficie 2% roztworem sody żrącej, a następnie zamyka na 24 godziny;
- 2) oczyszczanie miejsc, o których mowa w pkt 1, oraz ich odkażanie przy użyciu 2% roztworu sody żrącej przeprowadza się trzykrotnie w siedmiodniowych odstępach, przy czym zabiegi te wykonane po raz trzeci i sprawdzone przez powiatowego lekarza weterynarii są oczyszczaniem i odkażaniem ostatecznym przed uznaniem ogniska brucelozy za wygasłe;
- 3) do odkażania osób obsługujących zwierzęta zakażone stosuje się 1% roztwór sody żrącej;
- 4) obornik, resztki zakażonej paszy, ściótkę oraz inne zanieczyszczenia należy unieszkodliwić poprzez spalanie, a jeżeli jest to niewykonalne, poprzez poddanie ich odkażaniu biologicznemu, pozostawiając w kopcu na okres co najmniej 42 dni;
- 5) biologiczne odkażanie gnojowicy i gnojówki przeprowadza się przez dodanie 2% roztworu sody żrącej w ilości potrzebnej do osiągnięcia pH powyżej 12,5 (100 litrów 2% roztworu na 1000 litrów gnojowicy lub gnojówki), wymieszanie i pozostawienie pod przykryciem na okres 45 dni;

wicy lub gnojówki), wymieszanie i pozostawienie pod przykryciem na okres 45 dni;

- 6) deratyzację miejsc, o których mowa w pkt 1, przeprowadza się jednorazowo poprzez wyłożenie środków gryzoniobójczych, zabezpieczając je przed dostępem zwierząt.

22. Oczyszczanie i odkażanie przy enzootycznej białaczce bydła

- 1) po usunięciu zwierząt dotkniętych enzootyczną białaczką bydła, jak również zwierząt padłych z powodu tej choroby, należy usunąć z pomieszczeń resztę zwierząt, a miejsca ich przebywania polać 2% roztworem sody żrącej;
- 2) oczyszczanie wraz z ich odkażaniem przy użyciu 2% roztworu sody żrącej przeprowadza się dwukrotnie w siedmiodniowych odstępach, przy czym zabiegi te wykonane po raz drugi i sprawdzone przez powiatowego lekarza weterynarii są oczyszczaniem i odkażaniem ostatecznym przed uznaniem ogniska enzootycznej białaczki bydła za wygasłe;
- 3) obornik, resztki zakażonej paszy, ściótkę oraz inne zanieczyszczenia należy unieszkodliwić poprzez spalanie, a jeżeli jest to niewykonalne, poprzez poddanie ich odkażaniu biologicznemu, pozostawiając w kopcu na okres co najmniej 42 dni;
- 4) biologiczne odkażanie gnojowicy i gnojówki przeprowadza się przez dodanie 2% roztworu sody żrącej w ilości potrzebnej do osiągnięcia pH powyżej 12,5 (100 litrów 2% roztworu na 1000 litrów gnojowicy lub gnojówki), wymieszanie i pozostawienie pod przykryciem na okres 45 dni.

23. Oczyszczanie i odkażanie przy gąbczastej encefalopatii bydła

- 1) po usunięciu wszystkich zwierząt chorych i podejrzanych o zakażenie się gąbczastą encefalopatią bydła pomieszczenia i wybiegi, na których zwierzęta te przebywały, należy polać obficie 3% roztworem sody żrącej o temperaturze 70—80°C lub 5% roztworem fenolu oraz przeprowadzić oczyszczenie pomieszczeń i wybiegów z obornika, ściółki, resztek paszy i innych zanieczyszczeń, a następnie zanieczyszczenia te unieszkodliwić poprzez spalanie, albo jeżeli spalanie ich jest niewykonalne, poprzez zakopanie w głębokim dole, obfite polanie jednym z wyżej wymienionych środków odkażających i pokrycie warstwą ziemi o grubości co najmniej 1 m;
- 2) oczyszczaniu oraz odkażaniu przy użyciu jednego ze środków odkażających wymienionych w pkt 1 poddaje się wszystkie pomieszczenia, w których przebywały zwierzęta chore lub podejrzane o zakażenie się oraz sąsiadujące z nimi magazyny paszowe, pomieszczenia z urządzeniami mleczarskimi, wybiegi, sprzęt i narzędzia oraz środki transportu używane do przewozu zwierząt i środków żywienia zwierząt;

- 3) oczyszczanie i odkażanie pomieszczeń dla zwierząt i wybiegów przeprowadza się trzykrotnie w 14-dniowych odstępach, przy czym ostatni z tych zabiegów należy traktować jako oczyszczanie i odkażanie ostateczne.

24. Oczyszczanie i odkażanie przy zgnilcu amerykańskim pszczoł

- 1) oczyszczaniu i odkażaniu przy stwierdzeniu zgnilca amerykańskiego pszczoł podlegają sprzęt i narzędzia pasieczne, pasieczysko oraz miód i wosk pszczeli;
- 2) powierzchnie zakażonego sprzętu i narzędzi podlegają mechanicznemu oczyszczeniu i umyciu;
- 3) stare i zniszczone zakażone ule powinny być spalone wraz z ramkami i beleczkami oraz matami ocieplającymi;
- 4) ule nadające się do dalszego użytkowania, po ich mechanicznym oczyszczeniu i umyciu, odkaża się poprzez:
  - a) opalenie płomieniem lampy benzynowej lub napełnienie do połowy ula suchą słomą, podpalenie jej i utrzymanie ognia aż do zbrązowienia drewna ula,
  - b) wyszorowanie wnętrza ula wraz z ramkami i beleczkami oraz ścian zewnętrznych i dachu gorącym 2—3% roztworem sody żrącej, a po 15 minutach umycie czystą wodą lub wodą z dodatkiem octu,
  - c) zagotowanie ramek nadstawek i beleczek w 2% roztworze sody żrącej;
- 5) pasieczysko przed zakażonymi ulami odkaża się przez posypanie wapnem palonym lub polanie 20% mlekiem wapiennym, a następnie przekopanie na głębokość 30 cm;
- 6) unieszkodliwienie produktów pszczelarskich zakażonych bakteriami wywołującymi zgnilec amerykański pszczoł, a zwłaszcza ich przetrwalników, może być przeprowadzone jedynie w autoklawie przy temperaturze 121°C, ciśnieniu 0,1 MPa w ciągu 30 minut;
- 7) odkażanie osób obsługujących ule zakażone zgnilcem amerykańskim pszczoł przeprowadza się przy użyciu 1% roztworu sody żrącej, 1—2% roztworu lizolu albo spirytusu denaturowanego.